

SZAKDOLGOZAT

Cziráki Zoltán
2011

Nyugat-magyarországi Egyetem
Geoinformatikai Kar

A Balatonszentgyörgyi Körjegyzőség mindennapjai

SZAKDOLGOZAT

Konzulens:

Dr. Fenyő György
Főiskolai docens

Dr. Kovács Miklós
Intézeti munkatárs

Készítette:

Cziráki Zoltán
Levelező tagozat
Igazgatásszervező Szak

Székesfehérvár
2011

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM GEOINFORMATIKAI KAR

Általános Jogi Intézeti Tanszék

8000 Székesfehérvár, Pirosalma u. 1-3. ☒ 8002 Székesfehérvár, Pf. 52.

Email: dh@geo.info.hu ☎ +36 22 516 522 Fax: +36 22 516 521 <http://www.geo.info.hu>

Levelező tagozat

Igazgatásszervező Szak

Szakdolgozat száma: Ig./129/2010.

CZIRÁKI ZOLTÁN

szakdolgozati feladata

A szakdolgozat címe: A Balatonszentgyörgyi Körjegyzőség mindennapjai

A feladat leírása:

1. Vázolja fel röviden a magyar önkormányzati rendszert (területi beosztás, jogszabályi háttér)!
2. Mutassa be részletesen a Balatonszentgyörgyi Körjegyzőséghez tartozó településeket és önkormányzataikat!
3. Ismertesse a jegyzővé válás feltételeit; a jegyző, aljegyző, körjegyző, főjegyző fogalmát, jogállását!
4. Csoportosítsa és mutassa be – gyakorlati példákon keresztül – a körjegyzőség egyes feladat- és hatásköreit!

Tanszéki konzulens: Dr. Fenyő György, dr. Kovács Miklós

Beadási határidő: 2011. április 22.

Székesfehérvár 2010. november 22.

Dr. Tóth Zoltán József
tanszékvezető

Dr. Mélykúti Gábor
dékán

NYILATKOZAT

Alulírott **Cziráki Zoltán** (neptun kód: XXXXXXXXXX) jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy a

A Balatonszentgyörgyi Körjegyzőség mindennapjai

című

szakdolgozat

(a továbbiakban: dolgozat) **önálló munkám**, a dolgozat készítése során betartottam a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szabályait, valamint az egyetem által előírt, a dolgozat készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében¹.

Kijelentem továbbá, hogy a dolgozat készítése során az önálló munka kitétel tekintetében a konzulenszt illetve a feladatot kiadó oktatót **nem tévesztettem meg**.

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot **nem magam készítettem**, vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogsértés ténye merül fel, a Nyugat-Magyarországi Egyetem **megtagadja a dolgozat befogadását és ellenem fegyelmi eljárást indíthat**.

A dolgozat befogadásának megtagadása és a fegyelmi eljárás indítása nem érinti a szerzői jogsértés miatti egyéb (polgári jogi, szabálysértési jogi, büntetőjogi) jogkövetkezményeket.

Székesfehérvár, 2011. április 18.

Cziráki Zoltán

Hallgató

¹ **1999. évi LXXVI. tv. 34. § (1)** A mű részletét - az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven - a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével bárki idézheti.

36. § (1) Nyilvánosan tartott előadások és más hasonló művek részletei, valamint politikai beszédek tájékoztatás céljára - a cél által indokolt terjedelemben - szabadon felhasználhatók. Ilyen felhasználás esetén a forrást - a szerző nevével együtt - fel kell tüntetni, hacsak ez lehetetlennek nem bizonyul.

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés.....	2
1. A magyar önkormányzati rendszer területi beosztásának rövid bemutatása, jogszabályi háttere.....	3
2. A Balatonszentgyörgyi Körjegyzőséghez tartozó települések és önkormányzataik részletes bemutatása	5
2.1. A körjegyzőség központja, Balatonszentgyörgy	6
2.2. Hollád település	9
2.3. Tikos település	10
2.4. Vörs település	11
3. A jegyzővé válás feltételei; a jegyző, aljegyző, körjegyző, főjegyző fogalma, jogállása	13
4. A körjegyzőség egyes feladat- és hatásköreinek csoportosítása és bemutatása, gyakorlati példákon keresztül.	16
4.1. A körjegyzőség feladatai	17
4.1.1. Általános igazgatási feladatok	19
4.1.2. Műszaki igazgatási feladatok.....	20
4.1.3. Szociális és gyámügyi feladatok.....	26
4.1.4. Az anyakönyvi igazgatási feladatok	30
4.1.5. Adóügyi feladatok	34
4.1.6. Pénzügyi feladatok.....	40
Összegzés	48
Irodalomjegyzék	52
A mellékletek jegyzéke:	54

Bevezetés

A szakdolgozatom témájaként a Balatonszentgyörgyi Körjegyzőség mindennapjainak a bemutatását választottam. A körjegyzőség napi munkájának részletezése mellett szükségesnek tartottam felvázolni a magyar önkormányzati rendszer területi beosztását is. A területi beosztásból jól látható, hogy a körjegyzőség a települési önkormányzatok melyik szintjén helyezkedik el. A körjegyzőség vezetője a körjegyző, akire különböző jogszabályok számtalan feladatot és hatáskört hárítanak. A feladatok nagysága és sokszínűsége miatt kiemelten fontos megemlíteni a jegyzővé válás feltételét és jogállását.

A körjegyzőség feladatainak és hatásköreinek bemutatására, mint szakdolgozati témára azért esett a választásom, mert személyemben én is részese vagyok ezeknek a feladatoknak. 1989 óta dolgozom közszolgálatban Balatonszentgyörgyön, a műszaki igazgatási területen. A tanácsrendszerben kezdtem, a rendszerváltás alatti átmeneti időszak óta pedig a jelenleg is működő önkormányzati rendszerben dolgozom. Sok változáson és megpróbáltatáson estünk át az elmúlt időszakban, de a kollégák többsége kitartott. Az életünk részévé vált ez a munkahely és már nem szívesen változtatnánk ezen.

Mivel kistelepülések körjegyzősége vagyunk, ezért az egyes feladat- és hatáskörök jobban összemósódnak, mint a nagyobb városi jegyzőségeken. Ennek ellenére mégis kihívás számomra a feladat, hiszen vannak olyan területek is a közigazgatásban, amelyekről eddig csak felületesen volt tudomásom.

A dolgozatomban igyekeztem a gyakrabban előforduló, érdekesebb feladatokat bemutatni. Vannak olyan feladatok is, amelyek csak nagyon ritkán vagy éppen nem is fordulnak elő, de mégis jegyzői hatáskörbe tartoznak. Munkánkat jogszabályok határozzák meg, feladatunk a jogszabályok betartása és betarttatása, valamint a közszolgálata. Feladatainkat pártsemlegesen, részrehajlás nélkül határidőre, szakszerűen és ügyfélbarát módon kell ellátnunk.

1. A magyar önkormányzati rendszer területi beosztásának rövid bemutatása, jogszabályi háttere

A mai magyar önkormányzati rendszerről a tanácsrendszer megszűnésétől, a rendszerváltás óta eltelt időszakban beszélhetünk. A korábbi szovjet típusú tanácsrendszert a második világháború után, a szocializmus idején vezették be, felváltva a hatalommegosztás elvén működő polgári önkormányzati rendszert. A tanácsrendszer működési elve a központi felügyelet volt, mely jogot biztosított a felsőbb szerveknek a döntések megváltoztatására. A területi felosztások megye, város, járás, község és a városi kerületek alapján történtek, e területeken a tanácsok működtek. A tanácsigazgatási rendszerben a kis településeknek nem volt önálló tanácstestülete, hanem a nagyobb, székhely települések községi közös tanácsához tartoztak és előjárókkal képviseltették magukat. A tanácsrendszer többszöri átalakítását követően, 1983-ban megszűnt a járás, mint területi egység, szerepüket a városok vették át, városkörnyéki igazgatási rendszert alakítottak ki, melyek az évtized végére megszűntek, kialakult a kétszintű igazgatási struktúra.

A rendszerváltás utáni első demokratikusan választott parlament megalkotta a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényt. A törvény megalkotásánál figyelembe vették a helyi önkormányzatok Európai Chartájának alapkövetelményeit, védve ez által a helyi közösségek önkormányzáshoz való jogait. Magyarország területe községekre, városokra, megyékre, fővárosra, illetve a főváros további kerületekre tagozódik, melyeket *helyi önkormányzatok* irányítanak. A helyi önkormányzáshoz való jogot az 1949. évi XX. törvény, az Alkotmány is kollektív jogként említi, mely szerint az önkormányzás a helyi közügyek önálló és demokratikus intézése és a közhatalom lakosság érdekében történő gyakorlása. Az egyes önkormányzatok alapjogai egyenlők, mellérendelt szerepet töltenek be egymás mellett, viszont különbözőségük miatt egymástól eltérő kötelezettségük lehet, feladat- és hatáskörükbe tartozó helyi közügyekben önállóan döntenek. A területi tagozódás mellett az önkormányzatok kétszintű beosztással, települési és területi szinten működnek.

A községi, a városi, a megye jogú városi önkormányzat *települési önkormányzat*. A főváros és a kerületei egyedi helyzetben vannak, mivel a főváros település saját fővárosi közgyűlési irányítással, további önálló kerületi önkormányzatokra osztódik, és mindegyik

„települési” önkormányzatként működik egymás mellett, az egyes feladatok megoszlanak közöttük. A megye jogú városok is jogosultak lennének kerületek kialakítására, de erre nálunk nincs példa.

A megyei önkormányzatok a *területi önkormányzatok*. Legfőbb feladatuk az, hogy azokat a közszolgáltatásokat biztosítsák, amelyek ellátására a települési önkormányzatok nem képesek. A megyei önkormányzatok és a települési önkormányzatok között nincs függőségi viszony, egymást segítik, kiegészítik.

A települési önkormányzatok alapvető igazgatási, közszolgáltatási és gazdasági feladataik ellátásának a segítségével a 2004. évi CVII. törvény lehetőséget biztosít többcélú kistérségi társulások létrehozására. A kistérségeket a települések közötti együttműködésre, a fejlesztések összehangolására és a közszolgáltatás színvonalának javítása érdekében hozták létre. A kistérségeket a városok és azok környezetében lévő települések alkotják.

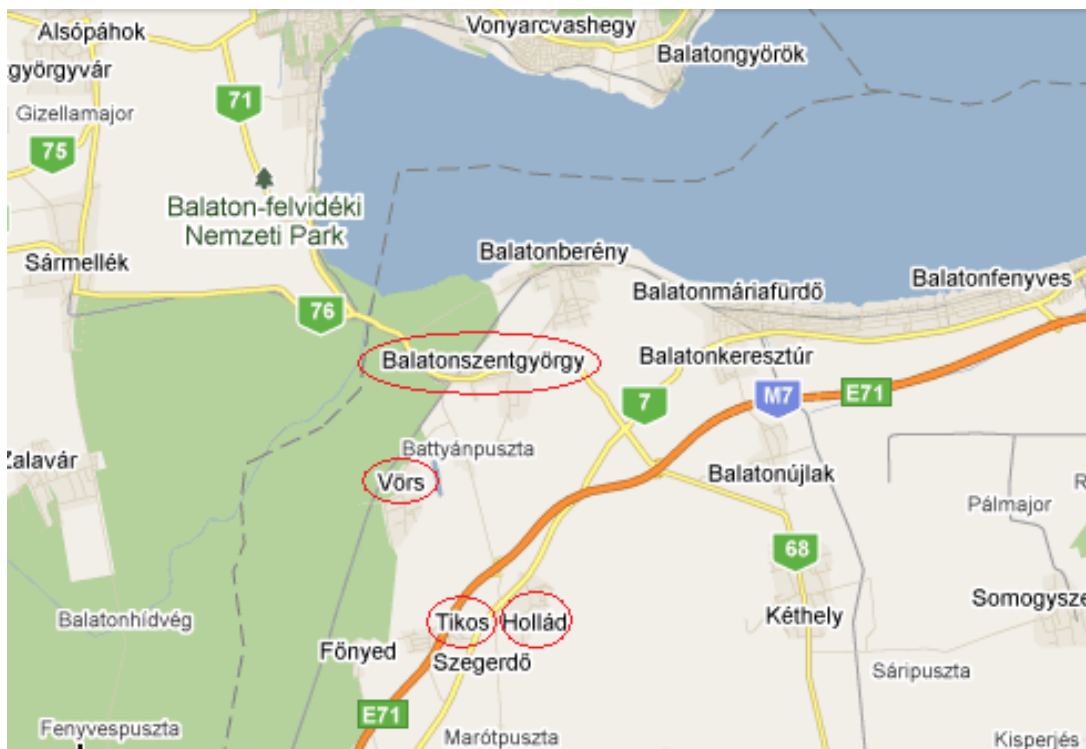
Az 1993. évi LXXVII. törvény szerint a Magyarországon honosnak tekinthető népcsoportok – a kisebbségi jogok érvényesítésére, érdekeik védelmére és képviselésére - jogosultak *kisebbségi önkormányzatokat* létrehozni. A községekben, a városokban és a főváros kerületeiben települési, a megyékben és a fővárosban területi kisebbségi önkormányzatok alakulhatnak, és létrehozhatnak országos kisebbségi önkormányzatot is.

A magyar önkormányzati rendszer területi beosztásának ábrázolása:

Települési önkormányzatok	Területi önkormányzatok
Fővárosi önkormányzat	Megyei önkormányzatok
A főváros kerületeinek önkormányzatai	
Városi (megye jogú városi) önkormányzatok	
Községi (nagyközségi) önkormányzatok	

2. A Balatonszentgyörgyi Körjegyzőséghez tartozó települések és önkormányzataik részletes bemutatása

A balatonszentgyörgyi körjegyzőséghez tartozó települések a jelenlegi állapot szerint Balatonszentgyörgy, Hollád, Tikos és Vörs községek.

1. ábra A körjegyzőség települései (Forrás: www.maps.google.com)

A rendszerváltozáskor is ez a négy település alkotta a körjegyzőséget, de a települések újszerű önállósága és a korábbi személyi ellentétek miatt komoly feszültségek alakultak ki a mindennapi munkák során. Ez odáig vezetett, hogy a balatonszentgyörgyi önkormányzat 1992-ben úgy döntött kilép a körjegyzőségből és önálló Polgármesteri Hivatalt működtet a továbbiakban. A döntést tett követte és a többi település tudta nélkül egy éjszaka elfalaztatták a körjegyzőség közös fenntartású épületének a folyosóját, és külön bejáratot alakítottak ki a többi település részére. A leválasztott irodákban működött tovább a maradék körjegyzőség. Két év után Tikos község visszacsatlakozott Balatonszentgyörgyhöz, ettől kezdve két körjegyzőségként működtek, időközben Vörs és Hollád körjegyzőség Vörs községbe helyezte át a székhelyét. A szétválással kapcsolatos vagyoni viták is rendeződtek. A körjegyzőségek külön működése 10 évig tartott, amikor is főleg felsőbb nyomásra és költségtakarékosság miatt is visszaállt az eredeti állapot, ugyanúgy balatonszentgyörgyi székhellyel. Ez a lakosság szempontjából is a

legkedvezőbb megoldás, mivel Balatonszentgyörgy a mikrotérségen belül földrajzi elhelyezkedése és a munkahelyek szempontjából is központi szerepet tölt be. Itt található az általános iskola és óvoda, a körzeti orvosi, fogorvosi rendelők és a gyógyszerár is. A körjegyzőség hivatalos neve Balatonszentgyörgy, Hollád, Tikos és Vörs Községek Körjegyzősége, Balatonszentgyörgy, Berzsényi utca 91. A települések Somogy megye észak-nyugati csücskében helyezkednek el a megyeszékhelytől, Kaposvártól a megyén belül talán a legtávolabbi pontban. A közlekedés a falvak között megfelelőnek tekinthető, a távolság kerékpárral is leküzdhető, a lakóterületek közötti legnagyobb távolság mintegy 9 kilométer. A közvetlen térségben meghatározó földrajzi tényező a Balaton, a Kis-Balaton és a Zala folyó, közlekedés szempontjából a Budapest-Nagykanizsa vasútvonal, a 76-

2. ábra A körjegyzőség épülete (Forrás: www.nagyvofely.hu)

os számú főútvonal, a 7-es számú főútvonal, az M7-es autópálya és a sármelléki repülőtér is. Közeli városok közül megemlítendő pl. Marcali, mely egyben kistérségi központ is, továbbá Fonyód és a zala megyei Keszthely. A három város közül függetlenül attól, hogy másik megye, mégis Keszthelyt részesíti előnyben a lakosság bevásárlás, szórakozás, munkahely, valamint a kórházi ellátás szempontjából is. Ez utóbbi az egészségügy állandó átszervezése miatt egyre problémásabb.

2.1. A körjegyzőség központja, Balatonszentgyörgy

Balatonszentgyörgy község a körjegyzőség központja, a Balaton, a Zala folyó és a 7-es számú főútvonal által bezárt háromszögben helyezkedik el, úgy is szokták nevezni, hogy a „Balaton nyugati kapuja”. A település felszíne közel síknak tekinthető, keleti oldalról erdővel borított dombok övezik, a művelhető sík területek szántó művelés alatt állnak, a mélyebben fekvő Balaton közeli területek rét, nádas, mocsár és erdő művelési ágba tartoznak. A község balatoni vízparttal sajnos csak a külterületen rendelkezik mintegy 800 méter hosszban, ezen a szakaszon torkollik a Zala folyó a Balatonba. A község közigazgatási területe 2368 ha, ebből a belterülete 165 ha, az állandó lakosság létszáma 1700 fő, lakóházainak száma kb. 650 db, üdülőterülettel nem rendelkezik. A településen jelentős az ingatlannal rendelkező külföldi állampolgárok száma is, főleg a német

nemzetiségüké. A Balaton szomszédsága miatt a nyári idegenforgalom is számottevő, elsősorban a településen áthaladó 76-os főútvonal miatt. A forgalomnövekedést a néhány éve megépült M7-es autópálya miatt is érezni lehet, éppen ezért régi vágya teljesül a falunak, amikor is meg fog épülni a községet elkerülő út szakasza, melynek az engedélyezése jelenleg van folyamatban. A község rendelkezik a Balaton déli partjának Siófok után a második legnagyobb vasútállomásával, a fővonal a Budapest-Nagykanizsa útirány és átszállási lehetőséggel a Keszthely-Tapolca szakaszra. Az állomás komoly szerepet kapott a teherforgalom lebonyolításában is, de sajnos ez az utóbbi évtizedekben már egyre visszaszorulóban van. Iparvágánnyal rendelkezett a már nem működő Erdért fatelep, a Tüzép telep és a korlátozottan működő Posta elosztó központ is. A községben kettő téglagyár is tevékenykedett, de a 90-es évek közepétől már csak az „új” téglagyár működik, mely jelenleg a Wienerberger Zrt. tulajdonában van. A 90-es évek elején álltak át a gázfűtésű kemencékre és ezzel együtt teljes felújítást is végeztek. Ekkor még magyar állami tulajdonban volt, majd később eladásra került. Egy német téglaiipari vállalat vásárolta meg, aki egy modern irodaházat épített szociális helyiségekkel, irodákkal, vendégszobákkal és egyéb kiszolgáló helyiségekkel együtt. Néhány év után azonban ők is eladták a jelenlegi tulajdonosnak. A gazdasági válság a téglagyár forgalmán is meglátszik, a megrendelések hiánya miatt többszöri teljes leállásra kényszerültek. Az országban több tártéglagyár is bezárt, de szerencsére a balatonszentgyörgyit stratégiai szempontból megtartották. Jelentős iparüzési adót fizetnek, valamint a foglalkoztatott létszámban is az élen járnak. Az itt dolgozó emberek mindig is a magas jövedelműek közé tartoztak, ezért kedvelt munkahelynek számított, de csak megbízható, jó szakembereket alkalmaztak. A nagyobb foglalkoztatók között meg kell még említeni a Dél-Balaton Mg. Zrt-t, mely a korábbi termelőszövetkezet átalakulásával jött létre. Az akkori vezetésnek köszönhetően a szövetkezet a rendszerváltás után is működőképes maradt, sőt kihasználva az aktuális pályázati lehetőségeket folyamatosan fejlesztettek, beruháztak, így a földek megművelése mellett komoly tároló és szárító kapacitással rendelkeznek és bér munkát is végeznek. A termelőszövetkezet nevéhez fűződik a Gulya Csárda 1989. évben történt megépítése is, mely egyedi építészeti stílusával mára a település egyik meghatározó nevezetessége lett. A nevezetességek közé tartozik még az 1820-1823-ban épült, ma már műemlék Csillagvár épülete, melyet eredetileg vadászkastélynak építtetett gróf Festetics László. A csillag alakja miatt katonai erődítménynek gondolták az emberek hosszú ideig, ezért az idegenforgalmi hivatal a 60-as évektől végvári vitézek tanyájának rendezte be és múzeumként működtette. Az épület és környezete egy magánvállalkozó üzemeltetésében

ma hasonló funkciót tölt be. A látogatható műemlék épületek között még említésre méltó a tájház, melyben népi hagyományokat bemutató állandó kiállítás található. A községnek van egy különálló, kisebb központi belterülete is, melyet Battyánpusztának hívnak. Része a közigazgatási területnek, nincs külön részönkormányzata, pedig a lakások

3. ábra A Csillagvár (Forrás: www.7csoda.zalaihirlap.hu)

száma és lakossága miatt alkalmas lenne rá, ilyen irányú igény eddig még nem merült fel. Ez a településrész valamikor majorként működött, van itt egy külföldi tulajdonban lévő kastély és egy műemlék magtár épület is, itt található a mezőgazdasági részvénytársaság központja is.

Balatonszentgyörgy község önkormányzatának képviselő-testülete korábban 9 főből állt, a jelenlegi szabályozás szerint a 2010-ben megtartott önkormányzati választás óta ez 6 főre csökkent. A polgármester az ötödik ciklusát tölti és próbál talpon maradni a csökkentett létszámú testülettel együtt a szűkös anyagi körülmények között is, sajnos ennek érdekében – ahogyan az országosan is tapasztalható - egyre több megszorító intézkedést kell bevezetniük. Elsősorban létszámleépítésre és a helyi adók megemelésére kényszerültek. A Képviselő-testület munkáját segíti a kulturális- és sportbizottság, valamint a szociális bizottság is. A településen már több ciklus óta működik cigány kisebbségi önkormányzat is. A korábbi önkormányzatok döntései alapján – pályázati pénzeszközök támogatásával – több beruházás is megvalósult az elmúlt években Balatonszentgyörgyön. Készült egy 49 férőhelyes csónak-kikötő a Zala folyó torkolata közelében, melyet elsődlegesen a helyi horgászegyesület tagjai használják. Az érintett partszakasz a legjobb horgászhelyek közé tartozik a környéken, ezért kedvelik a horgászok. A tervezés során az elsődleges szempontok a természetvédelmi előírások voltak, viszont a hordalék lerakódással csak érintőlegesen foglalkoztak a hatóságok és így a tervező is. Sajnos a Zala folyó áramlása és az uralkodó szél okozta hordalék lerakódás miatt évente szükséges a kikötő bejáratának a kotrása, ami jelentősen megnöveli a fenntartási költségeket, melyeket egyelőre az önkormányzat próbál fedezni az éves szerény bérleti díjakból. A további beruházások elsődlegesen a meglévő intézmények felújítását, korszerűsítését és bővítését szolgálták. Megújult a Polgármesteri Hivatal épülete, a Községi Ház, a Idősek Napközi Otthona, az Általános Iskola, az Óvoda és a

jelenleg folyamatban lévő „Integrált közösségi és szolgáltató tér kialakítása” című pályázat kapcsán a Művelődési Ház. A felsoroltak közül kiemelkedő beruházás volt az általános iskola és óvoda felújítása, bővítése, mely az Új Magyarországi Fejlesztési Terv Dél-dunántúli Operatív Program támogatási rendszer keretében benyújtott, DDOP-3.1.2. megnevezésű pályázaton nyert támogatást. A teljes bekerülési költség 880 millió forint volt, ebből a 10 %-os önerőt a társult önkormányzatok adták össze. A beruházás a két intézmény bővítését és teljes felújítását jelentette, a mai kor igényeinek és előírásainak megfelelően. A pályázat mindenre kiterjedő eszközbeszerzést is tartalmazott. Összességében elmondható, hogy az ország egyik legmodernebb, legjobban felszerelt intézménye létesült Balatonszentgyörgyön és ezért remélhető, hogy a tanuló létszám a jövőben emelkedni fog. A községben működő egyesületek – a rendezvényeken való aktív részvételükkel, szereplésükkel - is segítik az önkormányzat és az intézményei munkáját.

2.2. Hollád település

Hollád község a körjegyzőség következő települése, mely Balatonszentgyörgytől déli irányban helyezkedik el a 7-es számú főútvonal és az M7-es autópálya közvetlen szomszédságában. Az autópályán a település határán belül csomópont is épült, ahová az előbbiekben említett 76-os számú főút Balatonszentgyörgyöt elkerülő – későbbiekben M75-ös gyorsforgalmi úttá átépülő - szakasza is csatlakozni fog. A község területe 494 ha ebből

4. ábra A Szent Donát kápolna (Forrás: www.geocaching.hu)

belterület 69 ha, a külterület tartalmaz egy „Bari-hegynek” nevezett szőlőhegyet is, melyen a korábbi évtizedekben szőlő és gyümölcstermesztés volt a jellemző. Mivel a hegy vonulata és a parcellák elaprózódása nem teszi lehetővé a nagyüzemi művelést, ezért egyre több terület marad parlagon. A mai fiatalabb korosztály már nem tud, és talán nem is nagyon akar időt szakítani a föld megművelésére. Néhány idősebb tulajdonos még rendszeresen kijár a hegyre, gondozza a területet és karbantartja a pincéjét is, de sajnos nem ez a jellemző. A hegyen található a műemlék Szent Donát kápolna is, melyben évente egyszer istentiszteletet is tartanak. A műemlékek között még megemlítené a

település központjában található harangtorony is. Ezen két épületen a 90-es években, központi támogatással állagmegóvási munkákat végeztek, de már ismét esedékes lenne a további felújítás. A lakosság száma jelenleg 275 fő, ez lassú csökkenést mutat, néhány éve ez a létszám még 300 fő feletti volt, a településen mintegy 162 lakóház található. A fiatalok nem maradnak itt, csak az idősebbek tartanak ki. A külföldiek is csak kis számban vásároltak ingatlanokat, valószínűleg a Balatontól való távolság miatt. Az elmúlt években volt egy kis fellendülés, talán a közeli Sávoly községbe tervezett Moto GP pálya építésének a hírére. A beruházás időközben megállt, de mivel komoly előmunkálatok készültek remélhetőleg azért meg fog épülni, hiszen ez kihatna az egész kistérség idegenforgalmi életére, egy-egy futam megrendezése tömegeket vonzana az egész világból. Holládon a vegyes bolton és az önkormányzaton kívül más szolgáltató nincs, az iskola és az óvoda is Balatonszentgyörgyre költözött. Most már mobil posta működik és a háziorvos is csak kétszer jár ki egy héten rendelni. A körjegyzőség hetente egyszer tart ügyfélfogadást a községházán, a többi napon Balatonszentgyörgyön tudják ügyeiket intézni a lakosok. Az önkormányzat képviselő-testülete 4 képviselőből és a polgármesterből áll. A településen cigány kisebbségi önkormányzat is működik. A regionális szennyvízcsatorna hálózat kiépítése néhány éve fejeződött be, ezzel a településen a teljes közműhálózat biztosított. A szennyvízrendszer érdekessége, hogy Hollád község az egyik legtávolabbi pontja annak a regionális rendszernek, mely áthaladva az összes körjegyzőséghez tartozó településen és még további községeken is, rácsatlakozik a Balatonújlaki szennyvíztisztító telepre.

2.3. Tikos település

Tikos község a körjegyzőség legkisebb települése, területe mindössze 322 ha, melyből a belterület 13 ha, a lakosság létszáma 131 fő és a lakóházak száma 55 db. Szintén Balatonszentgyörgytől délre helyezkedik el, a belterületet közrezárja az M7-es autópálya és a 7-es számú főút vonal, szerencsére a pályaépítés során zajvédő fal is készül, ezért a közlekedési zaj csak kismértékben zavaró. A községnek van egy külterületi lakott része is, az úgynevezett „Kistikos”, amely közvetlen szomszédos Szegerdő község belterületével. A két lakott rész közé ékelődött be az autópálya, de egy felüljáró megépítésével és a korábbi összekötő földút leaszfaltozásával tulajdonképpen jobb állapot

teremtődött az eredetinel. Azóta ezt az utat használja a két zsákfalú Szegerdő és Főnyed község lakossága is, ha Balatonszentgyörgy irányába szeretnének közlekedni. Tikos község területe síknak mondható, a legfőbb művelési ág a szántó, de nagy felületen erdők is borítják. A népességszámban itt is folyamatos csökkenés tapasztalható, új házak nem nagyon épülnek, csak néhány külföldi tulajdonú ingatlan van. A települési önkormányzat négy képviselőből és a polgármesterből áll. A polgármester személye 1990. óta ugyanaz. Egy kis vegyes bolt működik a faluban, szintén mobil posta van és az orvos egyszer rendel egy héten, a községházán kialakított rendelőben. A községházában van lehetőség könyvtár használatára, ahol internetezni is tudnak azok, akiknek otthon nincs rá lehetőségük. Mivel a községben templom nem épült, a hívek Holládra járnak át templomba, néhány kivételes alkalommal a könyvtár helyiségében is tartanak istentiszteletet. Cigány kisebbségi önkormányzat itt is működik. Körjegyzőségi ügyfélfogadás egyszer van egy héten. A község teljes közművel rendelkezik, sőt az elmúlt években kamerarendszer, kábel tv és internet hálózat is kiépítésre került.

5. ábra A tikosi harangláb (Forrás: saját fotó)

2.4. Vörs település

Vörs község a körjegyzőség második legnagyobb települése, itt működött korábban a Holláddal közös körjegyzőség is. A településen nincs átmenő forgalom, nyugodt, csendes „zsákfalú” a Kis-Balaton közvetlen szomszédságában. A település közigazgatási területe 2264 ha, ebből a belterület nagysága 78 ha, az állandó lakosok száma 492 fő. Ettől jóval magasabb az itt tartózkodók száma, mivel jelentős külföldi ingatlantulajdonos is itt tölti a szabadidejét, illetve jellemzően az idősebb korosztály éli itt a mindennapjait. Sok régi épületet felújítottak, illetve a romosak helyett újakat építettek, így szinte nincs a községben elhagyott, romos épület. Ez sajnos nem mondható el Hollád és Tikos település házaira. A nyugalom és a jó levegő miatt a turisták is előszeretettel felkeresik a községet

és megtekinthetik a tűzoltó múzeumot, a műemlékvédelem alatt álló templomot és a tájházat is. A legfőbb látványosság a Kis-Balaton élővilága, melyet erre a célra épített kilátó tornyokból tekinthet meg az érdeklődő. A téli hónapokban - adventtől február végéig – a templomban tekinthető meg az ország legnagyobb zárt térben épített Betleheme, melyet már évtizedek óta helyi lakosok közösen készítenek el. A templom melletti villanyoszlop tetején található gólyafészek lakója pedig a helyiek szerint mindig elsőként érkezett meg hazánkba. Sajnos az idén márciusban, eddig ismeretlen okból a gólya elpusztult. Az önkormányzat a gólyát preparálás után, a helyi tájházban szeretné kiállítani, az ezzel kapcsolatos költségeket adományokból fedezik. A települést a nagyobb vállalkozások elkerülik, ezért a beruházások is szerények. A művelődési ház, a templom és a plébánia hivatal került a közelmúltban felújításra és befejeződtek a közműépítések is, így a teljes közmű itt is

6. ábra A római katolikus templom (Forrás: www.balatonlelle.net)

biztosított. Ezért is sikerült tulajdonost találni annak a két utcára való üres teleknek, melyeket a 90-es években tudtak bevonni a belterületbe, amikor még nem szigorították meg a termő földek védelmét, és még nem kellett művelési ág megváltozása miatt, földvédelmi járulékot fizetni. A területek magántulajdonban voltak, tehát az önkormányzatnak hasznát nem igazán hozták, gondot annál inkább, mivel a zömmel külföldi tulajdonosok nagy része nem gondozza a területet, komoly problémát okozva ezáltal a környezetüknek. A körjegyzőség dolgozói itt is hetente ügyfélfogadást tartanak, és mivel a polgármester főállású, ezért a hét többi napján is segít a lakosság ügyes bajos dolgaiban. A polgármester a rendszerváltás óta tölti be tisztségét, sőt már a 80-as évek elejétől ő volt a közös tanács elnöke is. A képviselő-testület 4 főből áll, kisebbségi önkormányzat nem működik. Az orvos Balatonberényből jár ki hetente két alkalommal rendelni.

3. A jegyzővé válás feltételei; a jegyző, aljegyző, körjegyző, főjegyző fogalma, jogállása

A jegyző az önkormányzatok és azok hivatalainak szakmai és közigazgatási vezetője. Mivel a feladatát politikától mentesen, kizárólag szakmai szempontok alapján köteles ellátni, ezért a kinevezése, megbízatása határozatlan időre szól. Ez azért is fontos, hogy az önkormányzati választások alkalmával előforduló személycserék esetén a független hivatal és annak vezetője a jegyző a helyén maradjon, és szakmai hozzáértésével biztosítsa a folyamatosságot, a törvényességet. A jegyző kinevezését a képviselő-testület hatáskörébe utalta a törvény, mely hatáskör át nem ruházható. A képviselő-testület jogszabályban meghatározott képesítési feltételeknek megfelelő jegyzőt nevez ki. A jegyzővé válás feltételeit és a jegyző jogállását a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (Ktv) szabályozza. A kinevezés nyilvános pályázat alapján történik, a pályázati felhívásnak és tartalmának szintén jogszabályi előírásai vannak. A pályázati felhívásnak tartalmaznia kell a vezetendő közigazgatási szerv megnevezését, az ellátandó feladatokat, az állás betöltéséhez szükséges feltételeket, csatolandó iratokat, tájékoztatást az illetményre és az egyéb juttatásokra vonatkozóan, a pályázat benyújtásával kapcsolatos feltételeket, határidőket, a pályázat menetéről történő tájékoztatást és az állás betöltésének időpontját.

A jegyző (körjegyző, aljegyző) kinevezésének a feltétele, hogy a pályázó személy rendelkezzen igazgatásszervezői vagy állam- és jogtudományi doktori képesítéssel vagy okleveles közigazgatási menedzser szakképesítéssel, és jogi vagy közigazgatási szakvizsgával. A szakvizsga helyett elfogadható az Országos Közigazgatási Vizsgabizottság (OKV) által adott mentesség is, mely a teljes körűen közigazgatási jellegűnek minősített tudományos fokozatra vonatkozik. A feltételek teljesülése mellett szükséges az előzetes, legalább kétéves közigazgatási gyakorlat. A képviselő-testület a fenti képesítési feltételektől eltérhet és adhat felmentést annak a személynek, aki a szükséges feltételeknek megfelelő tanulmányait megkezdte és azt a kinevezés időpontjától számított két éven belül elvégzi. A két év közigazgatási gyakorlatot is elengedheti a testület. Ezek a lehetőségek csak az ötezer lakos alatti település jegyzőjére vonatkozhatnak és körjegyzőség esetén már nem alkalmazhatók. Ha a határidő eltelte után sem rendelkezik a jegyző a szükséges végzettséggel, akkor a törvény erejénél fogva a jogviszonya megszűnik, és a képviselő-testület új pályázatot ír ki.

Fentiektől eltérnek a főjegyző és helyettesítésére kinevezhető aljegyzőre vonatkozó feltételek, melyek az állam- és jogtudományi doktori vagy okleveles közigazgatás-képesítések, mindkettőhöz szükséges a jogi vagy közigazgatási szakvizsga vagy az OKV által a korábbiakban említett mentesség megadása. Itt is feltétel a közigazgatási szervnél megszerzett legalább kétéves gyakorlat. A képviselő testület a pályázat elbírálásakor kinevezhet olyan pályázót, akinek hiányzik a közigazgatási szakvizsgája vagy a szakvizsga alól az OKV nem adta még meg a felmentést, ilyen esetben 1 éven belül kell pótolni a hiányosságokat. Amennyiben ez nem történik meg a jegyző, főjegyző jogviszonya a törvény erejénél fogva megszűnik. A pályázat elbírálásakor figyelemmel kell lenni arra is, hogy a jegyző személyének kinevezésével nem teremtenek-e összeférhetetlenségre okot adó munka kapcsolatokat, nincs-e jogszabályba ütköző másik munkaviszonya, helyi vagy kisebbségi önkormányzati pozíciója az érintett közigazgatási területen, továbbá a jegyző által folytatott tevékenységek, magatartások a hivatalához méltóak lehetnek, pártatlannak kell lennie és mindenféle egyéb tevékenységét veszélyeztető befolyástól mentesnek. A jegyző más munkavégzésre irányuló további jogviszonyt csak tudományos, művészeti, oktatói, lektori, szerkesztői, jogi oltalom alá eső szellemi tevékenység esetén létesíthet. Az összeférhetetlenségi okok röviden a hatalmi ágak megosztásának az elve alapján, a politikai és gazdasági jelleg alapján, a közszolgálati pálya presztízséből fakadóan és a hozzátartozói kapcsolatok alapján csoportosíthatók. Az említett feltételeken túl általános alkalmazási feltétel a pályázó személy büntetlen előélete, cselekvőképessége és magyar állampolgársága. A pályázatot a jogszabályi előírások alapján széles körben kell meghirdetni, mégis előfordul, hogy a jelentkezők közül nem tud alkalmasnak ítélt személyt választani a testület vagy ritkább esetben nincs jelentkező. Ilyenkor a testület harminc napon belül köteles újabb pályázatot kiírni. Sikeres pályázat esetén a jegyző közszolgálati jogviszonya a kinevezéssel és annak elfogadásával jön létre, és határozatlan időre szól. A Ktv. szerint a jegyző köztisztviselő és a közszolgálati jogviszonyba kerül, a munkáltatói jogokat a polgármester gyakorolja felette. A jegyző jogviszonyának a létesítése mellett megemlítendő néhány *megszűnési ok* is. A törvény alapján megszűnik a jogviszonya elhalálozás esetén, a 70. életév betöltésével, prémiumévek programban történő részvételnél, a közigazgatási szerv jogutód nélküli megszűnésekor, politikai vezetővé választásakor. A jogviszonya megszüntethető közös megegyezéssel, áthelyezéssel, lemondással, felmentéssel. A képviselő-testület hivatalát a *jegyző* vezeti, biztosítja az önkormányzat zavartalan működését, kiadmányoz, munkáltatói jogokat gyakorol a hivatal köztisztviselői

vonatkozásában, előkészíti a polgármester feladatához tartozó ügyeket, hatósági ügyekben és a hatáskörébe utalt ügyekben dönt, tanácskozási joggal jelen van a bizottsági és a testületi üléseken. Ha jogszabálysértést tapasztal azt köteles jelezni a döntéshozók felé és javaslatot tenni a helyes irányra. Az említetteken túlmenően a jegyző hatáskörébe különböző jogszabályok számos további feladatot rendeltek, melyek részletezése a dolgozat következő fejezeteiben történik. Ahhoz hogy a hivatal problémamentesen működjön fontos a jegyző, a polgármester, a bizottságok tagjai és a képviselők közötti jó munkakapcsolat.

A jegyzői munka segítésére, helyettesítésre a községekben lehetőség van *aljegyző* kinevezésére, a városi, a fővárosi, a kerületi és a megyei önkormányzatoknál viszont kötelezően ki kell nevezni aljegyzőt. A kinevezés a jegyző, főjegyző javaslata alapján történik. A munkakörre pályázni szükséges és a jegyzőre, főjegyzőre vonatkozó, az előzőekben felsorolt feltételeknek is meg kell felelni. A kinevezés szintén határozatlan időre szól, az aljegyző feladatát a jegyző, főjegyző határozza meg.

Olyan kis községek, ahol nem teremthetők meg önálló polgármesteri hivatal működéséhez szükséges pénzügyi, szakmai és személyi feltételek körjegyzőséget alakítanak, tartanak fenn. Ennek feltétele, hogy a települések egy megyén belüliek legyenek, és legfeljebb két település válassza el őket egymástól. Az érintett települések képviselő-testületei közösen állapodnak meg a körjegyzőség alakításáról és együttes ülésükön – a korábban említett feltételek betartása mellett - minősített többséggel kinevezik a *körjegyző* személyét. A körjegyző elvégzi a települések képviselőivel, a képviselő-testületekkel és a bizottságaival kapcsolatos igazgatási feladatokat, döntésre előkészíti, majd végrehajtja a polgármesterek hatáskörébe utalt feladatokat. A körjegyző vagy az általa kijelölt alkalmazottja a képviselő-testületi üléseken köteles részt venni és a felmerülő kérdésekben tájékoztatást adni. A körjegyzőség munkájáról évente be kell számolni a települések testületeinek. Az egyes településeken hetente egy alkalommal ügyfélfogadást köteles tartani a körjegyző vagy megbízottja. A körjegyzőség működését az érintett polgármesterek közösen ellenőrzik.

A *főjegyző* vezeti a megyei önkormányzati hivatalt, segíti a megyei testületek és tisztségviselők munkáját, feladata a döntések szakmai előkészítése és azok végrehajtásának szervezése, ellenőrzése. A megyei főjegyzőt határozatlan időre a megyei közgyűlés nevezi ki, munkájának segítésére több aljegyzőt is kinevezhet. Főjegyző vezeti a fővárosi közgyűlés hivatalát is, a főpolgármesteri hivatalt, ahol szintén több aljegyző is kinevezhető.

4. A körjegyzőség egyes feladat- és hatásköreinek csoportosítása és bemutatása, gyakorlati példákon keresztül.

Balatonszentgyörgyön az említett példák közül a körjegyzőség működik, melyhez Hollád, Tikos és Vörs községek csatlakoztak. A községek – egy megyén belül - közvetlen szomszédságban vannak egymással, a lakosságszámot figyelembe véve csak Balatonszentgyörgy létszáma haladja meg az ezer főt, de nem éri el a kétezret. A körjegyzőség a képviselő-testületek egységes hivatala, melyet közösen működtetnek. Az alapító megállapodás tartalmazza a hivatal elnevezését, címét, jogállását, a hivatal létszámát és belső szervezeti felépítését, a működés részletes szabályait, a fenntartással kapcsolatos költségek megosztását. A községek a működési kiadásokhoz lakosságszám arányában járulnak hozzá, de a törvény lehetőséget biztosít arra is, hogy erre vonatkozóan külön megállapodás szülessen. Jelen esetben lehet, hogy ez lenne a logikus, mivel pl. Hollád község állandó lakossága csak 272 fő, viszont a Bari-hegy jelentős számú ingatlana miatt a többlet feladat aránytalanul magas. A megállapodás tartalmazza továbbá az alapvető feladatokat, melyek egyrészt az önkormányzatok képviselő-testületeivel kapcsolatosak, másrészt a jogszabályokban rögzített államigazgatási feladatokat. Rögzítik a körjegyző hivatal vezetési feladatait és a polgármesterek egyetértési jogának gyakorlását. A körjegyzőség ügyrendjét a körjegyző készíti el és jóváhagyásra a képviselő-testületek együttes ülése elé terjeszti. Együttes ülésen döntenek továbbá a körjegyző kinevezéséről, jogviszonyának megszüntetéséről, fegyelmi és kártérítési feltételekről, összeférhetlenség megállapításáról, a körjegyzőség működéséről szóló beszámoló elfogadásáról, költségvetéséről és zárszámadásáról.

A *körjegyzőség* kettős feladatot lát el, ezért a *feladatainak- és hatásköreinek a csoportosítása* is e szerint történik. A két csoport közül az egyik az **önkormányzati igazgatási**, a másik pedig az **államigazgatási** feladatok- és hatáskörök, melyeket együttesen nevezünk önkormányzati közigazgatásnak.

E két csoport feladatainak ellátása nem különült el a hivatalon belül, hanem az egyes részlegek szakképesítésének megfelelően elosztásra került. Mivel kis létszámú településekről van szó, ezért a dolgozói létszám is csak a legszükségesebb, így be vannak sűrítve az ügyintézőkhöz a feladatok oly módon, hogy lehetőleg ne legyen túlzottan idegen a szakterületüktől. A hivatalban a körjegyzővel együtt 9 főállású köztisztviselő

dolgozik és látja el a napi teendőket. Feladataik közül azok kerülnek részletezésre a következő oldalakon, amelyek a körjegyzőség mindennapjaiban leggyakrabban előfordulnak, illetve néhány érdekesebbnek ítélt ügyleírás.

4.1. A körjegyzőség feladatai

A körjegyzőség hivatalát a *körjegyző* vezeti, elkészíti a köztisztviselők minősítését és munkaköri leírását, ügyelve az arányos feladatelosztásra, munkáltatói jogokat gyakorol a körjegyzőség köztisztviselői tekintetében. A polgármesterrel közösen dönt a kinevezésekről, vezetői megbízásokról, illetve azok visszavonásáról, felmentésekről és a jutalmazásokról. Kiadmányoz a saját hatáskörű ügyekben, szabályozza az utalványozás és az ellenjegyzés rendjét, a lejárt határidejű önkormányzati határozatok végrehajtásáról tájékoztatást ad, a jogszabályváltozásokat rendszeresen ellenőrzi, a bizottsági és a testületi előterjesztéseket előkészíti, gondoskodik a jegyzőkönyvek vezetéséről és a szavazatok összeszámlálásáról, a körjegyzőség munkájáról beszámol. Előkészíti a polgármester hatáskörébe tartozó államigazgatási feladatokat és dönt olyan hatósági ügyekben, melyekkel a polgármester megbízza. Útmutatást ad a dolgozóinak az államigazgatási szabályok betartásáról, melyeket saját maga is ügyel betartani, megszervezi a lakosság államigazgatási ügyeinek szakszerű intézését. Jó kapcsolatot tart az ügyfelekkel, ügyel a gyors ügyintézésre, segít a munkafeltételek megteremtésében. A körjegyzőség működéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétét figyelemmel kíséri. Gondoskodik az önkormányzati rendeletek végrehajtásáról, ismertetéséről, valamint a dolgozók továbbképzéséről.

A képviselő-testületi üléseket a polgármester vezeti. A körjegyző tanácskozási joggal vesz részt az üléseken, ahol a feltett kérdésekre legjobb tudása szerint köteles válaszolni. Ha törvénytelenséget tapasztal, azt jelezni köteles a testület felé. Külső szervek felé képviseli a körjegyzőséget, tárgyalásokat folytat, kapcsolatot tart a társintézményekkel és egyéb szakmai szervezetekkel. Elkészíti az önkormányzatok szervezeti és működési szabályzatát, a gazdasági programját, a körjegyzőség ügyrendjét. A körjegyző részletes feladat- és hatásköréről különböző jogszabályok és a képviselő-testületek döntései rendelkeznek. Az egyes hatáskörök a vezetőhöz vannak telepítve, vagyis a címzettjük a jegyző és az adott feladatokat ő kiadmányozza a körjegyzőség köztisztviselőinek részére.

A körjegyző felett a munkáltató jogokat a balatonszentgyörgyi polgármester gyakorolja a társ községekkel kötött megállapodás alapján. A körjegyzőt távolléte esetén a pénzügyi csoport főtanácsosa helyettesíti. A körjegyzőségen aljegyző nem lett kinevezve, ezért a körjegyzőre sok feladat hárul.

Ezek közül az egyik legkiemelkedőbb a választásokkal kapcsolatos feladatok ellátása, a választási eljárás lebonyolítása. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény alkalmazási köre kiterjed az országgyűlési képviselők választására, az Európai Parlament magyar tagjainak a választására, a helyi önkormányzati képviselők és a polgármesterek választására, a kisebbségi önkormányzatok tagjainak megválasztására. Kiterjed továbbá az országos népszavazásra, a helyi népszavazásra, országos népi kezdeményezésre, helyi népi kezdeményezésre. A választások időpontját a szavazás tervezett napja előtt legkésőbb 60 nappal kell kitűzni. A szavazás napját úgy kell meghatározni, hogy az a nemzeti ünnepeket és a Munka Törvénykönyve szerinti munkaszüneti napokat ne érintse, továbbá nem eshet az azokat megelőző vagy követő napra sem¹. A helyi választási iroda vezetője a körjegyző. A választások kitűzése után a képviselő-testületeknek – a helyi választási iroda vezetőjének a javaslatára - meg kell választaniuk a választási bizottságok tagjait. Azokon a településeken, ahol csak egy szavazókör van, ott nem választanak külön szavazatszámlláló bizottságot. Minden településen kell lennie legalább egy szavazókörnek, egyébként 600-1200 választópolgár tartozhat egy szavazókörbe. Balatonszentgyörgyön a 2010. évi önkormányzati választáskor 1394 fő volt a választópolgárok száma, mely alapján a korábbi éveknek megfelelően kettő szavazókör működött. Ezért itt külön helyi választási bizottság is kellett, továbbá mindkét szavazókörben külön szavazatszámlláló bizottság működött. A bizottságokba a pártok is delegálhatnak tagokat, nekik is szükséges a polgármester előtt esküt tenni, és ugyanolyan jogokkal és kötelezettségekkel vesznek részt a munkában, mint a választott tagok. Fontos, hogy a bizottságok tagjainak összeférhetetlensége ne álljon fenn az egyes jelöltekkel. A bizottságok elsődleges feladata az eredmény megállapítása, a pártatlanság érvényesítése, a választások tisztaságának és törvényességének a biztosítása és a rend fenntartása.

A választások alkalmával a körjegyzőség dolgozói a helyi választási irodában információs szolgálatként, az egyes szavazókörökben pedig jegyzőkönyvvezetőként végzik a feladatukat. A helyi választási irodának, a bizottságoknak és jegyzőkönyvvezetőknek a felkészültsége a garancia a választások problémamentes lebonyolítására.

¹Forrás: 1997. évi C. törvény 4§. (1) bekezdés

4.1.1. Általános igazgatási feladatok

Az általános igazgatási feladatok ellátásában a körjegyző munkáját közvetlenül segíti a köztisztviselői státuszban lévő titkársági alkalmazott, aki egyben a balatonszentgyörgyi polgármester titkárnője is. A képviselő-testületi ülésekkel kapcsolatos munka a négy település miatt jelentős, ezért a jegyzőkönyvek vezetését két kolléganő osztja meg egymás között. Az ő feladatuk továbbá az ülésekre az előterjesztések, a meghívók és egyéb szükséges mellékletek összeállítása, kiküldése. A konkrét előterjesztéseket mindig az az adott ügyintéző készíti, akinek a szakterületét az ügy érinti. Az ügyintéző tanácskozási joggal részt is vesz az ülésen, válaszol az esetlegesen felmerülő kérdésekre. Az ülésekről minden alkalommal hangfelvétel is készül, segítve ez által a jegyzőkönyvvezetőt az elhangzottak összefoglalásában. Fontosabb témák alkalmával nagyon hosszú jegyzőkönyvek készülnek, mert ilyenkor szinte mindent pontosan leírnak. Ez sok időt vesz igénybe, de így nincs utólagos vita, hogy mi is hangzott el a gyűlésen. A képviselő-testületi ülést minden település a saját falujában tartja, a jegyző és a jegyzőkönyvvezető utazik ki. Ezt általában munkaidőben meg lehet oldani, de nem ritka, hogy az estébe nyúlik az ülés. Kis települések lévén nagy horderejű döntéseket ritkán kell hozni, ilyen esetben jól elő kell készíteni döntésre az ügyet, illetve vannak előzetes egyeztetések is, a döntés megkönnyítése érdekében. Az elkészült jegyzőkönyvet a testületi tagok közül ketten hitelesítik, és azután kerül megküldésre a Somogy Megyei Kormányhivatalhoz törvényességi felülvizsgálatra. Ritkán előfordul, hogy érkezik észrevétel, ilyenkor az észrevételnek megfelelően a jegyzőkönyv, javításra kerül. A képviselő-testületi határozatokat és a rendeleteket mindig a körjegyző fogalmazza meg, hogy minél kisebb legyen a hiba lehetősége. A rendeleteket a körjegyző az adott település polgármesterével közösen írja alá és a helyben szokásos módon, kábel tv-ben vagy faliújságon kihirdetik. A jegyzőkönyvek évenként lefűzésre kerülnek és az irattárban megtalálhatóak. A testületi határozatokról és a rendeletekről külön nyilvántartást vezetnek. Képviselő-testületi ülést havonta egyszer tartanak az önkormányzatok, ha valami kiemelt ügyben kell gyorsan dönteni, akkor rendkívüli ülést hívnak össze. A soron következő testületi ülések előtti napon hívják össze a bizottságokat, hogy a rájuk ruházott hatáskörben a döntéseiket meghozzák, illetve előtárgyalást folytatnak a következő napi témákról. Egyébként a körjegyzőség tanácskozótermében szokásos megtartani az

általános iskola működtetésére létrehozott intézményfenntartó társulási gyűléseket és a balatonszentgyörgyi cigány kisebbségi önkormányzat gyűléseit is, melyeken a körjegyző tanácskozási joggal szintén részt vesz. Az általános igazgatási ügyintéző látja el továbbá, a kereskedelmi és ipari tevékenységekkel kapcsolatos engedélyek kiadását, de csak Balatonszentgyörgy vonatkozásában, mert a többi településnél a kistérség intézi ezeket az ügyeket. A balatonszentgyörgyi testület szeretné ellenőrzése alatt tartani, illetve tudomást szerezni a települést érintő új vállalkozások tevékenységéről. A tevékenységtől függően kell az eljárásba szakhatóságokat bevonni, mint például a népegészségügyi szolgálat, tűzoltó parancsnokság, környezetvédelmi hatóság, építés hatóság. Az engedélyek kiadása mellett, a bejelentés köteles tevékenységek nyilvántartása, az üzletek működésének a nyilvántartása, közzététel és statisztikai jelentés is szükséges. A közfoglalkoztatásban részt vevő dolgozók munkaszerződéseivel kapcsolatos teendők, a személyi anyagaik kezelése és a munkaügyi központtal való kapcsolattartás is a feladatok közé tartozik. Ellátja az ügyviteli feladatokat, így az iktatást, irattárazást, az iratkezelési szabályzatnak megfelelően a selejtezést, a már említett titkársági, gépelési és elektronikus levelezési feladatokat.

4.1.2. Műszaki igazgatási feladatok

A *műszaki igazgatás* feladatai közé hatósági ügyek közül jelenleg a birtokháborítási ügyek tartoznak. A korábbi telephely engedélyezési eljárás, valamint az I. fokú építés hatósági jogkör átkerült a Marcali Többcélú Kistérségi Társuláshoz. Az I. fokú építési hatóság minden esetben értesíti az önkormányzatokat a községük területére kiadott engedélyekről, hogy nyomon követhessék az aktuális építkezéseket, történéseket. Ez azért is lényeges, mert a hatáskörben maradtak úgynevezett visszamaradó építési ügyek, melyek között szerepel az építkezések ellenőrzési joga, illetve így gyorsan kiszűrhető az esetlegesen engedély nélküli építkezések. A birtokháborítási ügy általában a szomszédok közötti telekhatár körüli viták miatt alakul ki. A körjegyzőségi szinten csak abban az esetben lehet a bejelentésben eljárni, ha a birtokháborítás ténye, ideje egy évnél nem régebbi. A régebbi ügyekben egyenesen a bírósághoz kell fordulni a panasszal, illetve a bírósághoz lehet akkor is fellebbezni, ha a körjegyzőség döntésével a sértett nem ért egyet. Az eljárás során nagyon körültekintően kell eljárni, mivel nem mindig a bejelentőnek van igaza, ezért szükséges helyszíni szemle, illetve ha indokolt a felek külön

meghallgatása, esetleg tanúk, bizonyítékok bevonása. Tipikus birtokháborítási ügy volt az elmúlt ősszel Vörsön. A német állampolgárságú ingatlantulajdonos új lakóházat építtetett magyar vállalkozóval az elbontott régi épület helyére. A lakóház elkészült, és a tereprendezés során a szomszédos ingatlan összedőlt oldalkerítésének a maradványait elbontották olyan szándékkal, hogy helyette újat építenek. A nem helyben lakó szomszéd éppen akkor utazott Vörsre, amikor már elbontották a régi kerítését, de az új még nem épült meg. A szomszédal nem találkozott, hanem hazautazott és birtokháborítási eljárást kezdeményezett a szomszédja ellen. A bejelentésében a kerítés elbontásán kívül még néhány, telekhatár közeli gyümölcsfa kivágását is sérelmezte. Az eljárás során megtartott helyszíni szemlén minkét érdekelt fél megjelent. Az új kerítés addigra már elkészült, az építtető földmérő által készített kitűzési vázrajzzal bizonyította, a kerítés helyének a helyességét. A bejelentő látva a rendezett állapotot, tulajdonképpen visszavonta a bejelentését. A gyümölcsfák meglétéről bizonyítékok nem voltak, de már senki nem is foglakozott velük. Az eljárás során az építtető hibázott annyiban, hogy a telekhatárral kapcsolatos méréseknél célszerű a szomszédot is értesíteni, a későbbi viták elkerülése érdekében. A telekhatáron lévő drótkerítés építése nem engedélyköteles. A helyben kialakult szokás szerint az a kerítés tartozik az ingatlanhoz, amelyik oldalhatáron az főépület áll. Ettől függetlenül bármelyik szomszéd megépítheti, ha azt fontosnak tartja.

A településrendezési feladatok is ide tartoznak, konkrétan a településrendezési tervek készítéséhez, módosításához szükséges háttér munka. Jelenleg is van Balatonszentgyörgyön a 76-os elkerülő út nyomvonala miatti módosítás a településrendezési tervben, melyre azért volt szükség, mert a 2007. évben elfogadott településszerkezeti és szabályozási terv másik nyomvonalon szerepeltette az elkerülő utat, mint a jelenlegi végleges változat. Ilyen esetben szerencsére a beruházó, Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. vállalja a módosítással járó költségeket. A módosítás csak a külterületi szerkezeti és szabályozási tervet érinti, illetve figyelembe kell venni, be kell építeni a Balatoni törvényben 2008-ban végrehajtott módosításokat. Az önkormányzat megbízta a tervező vállalatot a módosítás elvégzésével. Első fázisban egy egyeztetési anyagot kellett kiküldeni az összes érintettnek, melyek listáját jogszabály rögzíti. A válaszlevelükben le kell írniuk az esetleges észrevételeiket, előzetes javaslataikat, illetve jelezni szükséges, hogy az eljárás későbbi szakaszában részt kívánnak-e venni. A Somogy Megyei Kormányhivatal Földhivatalának észrevétele például az volt, hogy a nyomvonal meghatározása lehetőség szerint az átlagosnál gyengébb minőségű termőföldek

felhasználásával történjen. Jelenleg itt tart az ügy, ezután beépítik a tervezők az észrevételeket és további egyeztetésre elkészítik a szerkezeti és szabályozási tervet. Amikor már minden érdekelt hozzájárult és a tervtanács is rendben találta a terveket, akkor kerül a teljes anyag összeállításra. A tervek végleges elfogadása szeptember közepére várható, de időközben már a közlekedési hatóság kiadja az útépitési engedélyt. Ekkor elkezdődhetnek a területvásárlások, illetve ha az egyezség nem jön létre, akkor a közérdek alapján történő kisajátítások, melyeket a Somogy Megyei Kormányhivatal fog lefolytatni. A terület megszerzése után kerülhet sor a régészeti feltárásokra, és csak azután kezdődhet a tényleges kivitelezés.

A településrendezés olyan eszköz az önkormányzatok kezében, mellyel a meglévő értékeiket megvédhetik, valamint megalapozhatják a településük jövőjét, későbbi fejlődését és a fejlődésének az ütemezését. Nagyon fontos, hogy megfontoltan, körültekintően történjen a tervezés és ne csak az miatt kerüljön napirendre, mert éppen aktuális lenne a felülvizsgálata. A településrendezési terv jogszerűségének és szakmai megalapozottságának érdekében be kell tartani az 1997. évi LXXVIII. Törvény (Étv.) és az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII.20.) Kormányrendelet (OTÉK) vonatkozó előírásait.

A korábbi településrendezési tervek is nagymértékben hozzájárultak például Balatonszentgyörgy fejlődéséhez, az állandó lakosság számának megtartásához, kismértékű növekedéséhez. Az elmúlt húsz évben két lakó utca is kialakításra került, a nyolcvanas évek végétől a Sport utca épült ki mintegy 70 lakótelekkel. Akkor még zömmel a környékbeli települések fiataljai vásároltak itt telket és építettek lakóházat. Tíz évvel később a Sport utcával párhuzamosan a Bodon utca került kialakításra, hasonló paraméterekkel. Az első utcanyitással kapcsolatos munkák még a tanácsrendszerben kezdődtek, és minden sokkal egyszerűbb volt, mint manapság. A földterületek termelő szövetkezeti tulajdonban voltak, a tulajdon megszerzésének nem voltak akadályai, gyorsan elintéződtek a belterületbe vonások, a telekalakítások és a közművesítések is. Az adásvételi szerződések megkötésével az OTP lett megbízva, hitelfelvételi lehetőség biztosításával. A Bodon utca megnyitása már nem ment ilyen könnyen, a területek már mind magántulajdonban voltak. A szükséges területek egy része korábbi háztáji parcella volt, a további szakaszok pedig részarány kiadások során kerültek magántulajdonba. Az ügyet csak tovább bonyolította, hogy közigazgatási határ módosítására is szükség volt a szomszédos Balatonberény községgel. Az utca kialakításhoz szükséges terület

átcsatolásra került, egyidejűleg másik határos részen ugyanaz a nagyságú terület vissza lett adva, és így a községek területeiben nem történt változás. A tulajdonosok a vételi ajánlatban, illetve az adásvételi szerződésben lehetőséget kaptak arra, hogy igény esetén, önköltséges áron egy közművesített lakótelket visszavásároljanak az önkormányzattól. Néhányan éltek csak a lehetőséggel, a többi telket piaci ár alatt próbálta az önkormányzat értékesíteni. A telkek lassan fogytak, mert az önkormányzat öt éves beépítési kötelezettséget írt elő és annak biztosítására elidegenítési és terhelési tilalmat is. Ezzel próbálták kizárni a spekulációt, illetve szerették volna elérni a gyors beépítést. A helyi lakosok további 20 % kedvezményt kaptak a vételárból. Az utcanyitással és a telekeladásokkal kapcsolatos ügyintézés az önkormányzatnál történt, külső segítség nélkül. Az adásvételi szerződések előkészítésében és egyéb jogi dolgok intézésében a Dél-Balaton Mg. Zrt. ügyvédje nyújtott segítséget. A beépítés elmaradása miatt sok volt a telek visszavásárlás is, mely a szerződés szerint az eredeti áron történt. Minden eladásról és visszavásárlásról a képviselő-testület határozattal döntött. Mára az utca nagy része beépült, de az állandó lakosok száma folyamatosan csökken a tulajdonosok között.

Más hatóságok engedélyezési eljárásában a körjegyzőség szakhatóságként vesz részt és adja állásfoglalását, ez biztosítja azt, hogy minden települést érintő beruházásról, tevékenységről tudomást szerezzenek és véleményezhessenek. Ilyenek az említett útépítéssel kapcsolatos engedélyezési eljárások, vagy az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatóság különböző eljárásaiban, például a téglagyár légszennyezése vagy a sertéstelep hígtrágya kezelése ügyében, melyek mindegyike aktuális eseménynek számít. Főleg a sertéstelep ügye okoz problémát - a széljárástól függően - a körjegyzőség összes településének. A sertéstartásnál a hígtrágyás és az almos technológiát használják, ami azt jelenti, hogy a keletkezett trágya egy részét szalmával keverik össze és úgy helyezik ki szállító eszközökkel a szántó földekre. A hígtrágyát pedig erre a célra épített tárolókban tárolják és azok telítődése után, hígított állapotban csőrendszeren keresztül, szintén a földekre öntözik ki. A kiöntözést a talajvédelmi hatóság és a terület tulajdonosa, használója engedélyezte. A kiöntözések alkalmával keletkező bűzhatás miatt, a lakosság folyamatos panasszal élt a tevékenység ellen, ezért a körjegyzőség szakhatósági állásfoglalásainak köszönhetően, ettől az évtől az üzemeltető megszüntette a hígtrágyás kihelyezést és a továbbiakban az almos technológiát alkalmazza.

A szakhatósági megkereséseknél megemlíthető még a bányakapitányság által kiadandó bányászati jog engedélyei a téglagyári agyagnyerő helyeket érintően. A közművek kiépítésénél, bővítésénél is szükséges a szakhatósági hozzájárulás, és ha közterületet is érintenek, akkor a tulajdonosi- és kezelői hozzájárulás is. A meglévő közművekről rendelkezésre állnak a kivitelezésük után készített bemérési tervek, melyek egyeztetése szükséges bármilyen földmunkát megelőzően.

A műszaki igazgatáshoz sorolták az adó- és értékbizonyítványok kiállítását is. Korábban a bizonyítványok kiállítása szinte csak a hagyatéki ügyekre korlátozódott, amikor a közjegyzőnek kellett megküldeni a hagyaték tárgyát képező ingatlanokról az értékelést. A közjegyző ezen értékelés alapján állapítja meg a munkadíját és ez az érték az alapja esetleges illetékfizetésnek, vagy későbbi adókötelezettségnek is. Az adóhivatal munkatársa véleményeltérés esetén felülbírálja az adó- és értékbizonyítványban szereplő értéket. Napjainkban sajnos sok megkeresés érkezik az önálló bírósági végrehajtóktól. A végrehajtó általában bankok megbízásából, adósság nem fizetése miatt kéri az adós személy, településen lévő ingatlanjairól az adó- és értékbizonyítványt, mely alapján kívánják az árverési árat megállapítani.

Az értékeléssel kapcsolatban van az önkormányzatok ingatlanvagyon katasztere, melynek karbantartása, vezetése és az éves statisztikai jelentés elkészítése is a feladatok közé tartozik. Az ingatlanvagyon kataszter tartalmazza az önkormányzatok teljes ingatlan vagyonát, az egyes ingatlanokra jellemző adatokkal, információkkal. Összhangban kell lennie a földhivatali nyilvántartással, az aktuális, valós állapotot kell tartalmaznia, az értékváltozásokat folyamatosan vezetni kell, és évente március 20-ig statisztikai jelentést kell küldeni a Magyar Államkincstárhoz.

A községekkel és az intézményeikkel kapcsolatos beruházások előkészítése, lebonyolítása, felügyelete is a feladatok közé tartozik. A beruházások nagy része pályázat útján valósul meg, ilyenkor a pályázat elkészítésétől kezdve a pénzügyi elszámolásig részt kell venni a folyamatban, főleg a műszaki háttér munka tekintetében. A pályázatok formai és tartalmi követelményei általában nagyon bonyolultak, ezért komoly kihívás jól elkészíteni egy-egy anyagot. Az elbírálásnál legtöbbször a rendelkezésre álló támogatási keret kevesebb, mint az igény, ilyenkor a kiírásban szereplő mérlegelési módszerek alapján döntenek a bizottságok a nyertesekről. A nagyobb beruházások esetén a közbeszerzési törvény alapján, a kivitelező kiválasztásához kötelező a közbeszerzési

eljárás lefolytatása. Az eljárás bonyolultsága miatt általában külső cég végzi ezt a feladatot, de a munkájukhoz a segítséget meg kell adni.

A közterület használati engedélyek kiadása, a köztemető fenntartása és a sírhelyek nyilvántartása is a feladatok közé tartozik.

A települések közterületeinek és intézményeinek a karbantartására, fenntartására szükséges éves szinten - a néhány állandó dolgozó mellett - közmunkásokat is foglalkoztatni, az ő irányításuk, munkájuk szervezése is ide tartozik. A foglalkoztatás terén az önkormányzatok - de a munkanélküliek nagyobb száma miatt főleg a balatonszentgyörgyi - nagy hangsúlyt fektetnek a közfoglalkoztatásra. A korábbi években rendszeresen részt vettek különböző közmunka programokban, éves szinten 40-50 fő foglalkoztatása biztosított volt változó időpontokban és ideig. A korábbi rendszer ez év januárjától megszűnt és most új közfoglalkoztatás lépett a helyébe. A változás lényegében annyi, hogy akik bérpótló juttatást kapnak az önkormányzattól, őket 4 órában is lehet foglalkoztatni az úgynevezett rövid időtartamú közfoglalkoztatás keretében. A másik lehetőség huzamosabb idejű közfoglalkoztatás 6-8 órás munkaidőben, ennél a bérpótló juttatásban részesülőkön túl egyéb regisztrált munkanélküli is részt vehet. Mindkettő változatnál településenként van egy bizonyos keret, amelyet megpályázhat az adott önkormányzat. Balatonszentgyörgy már évek óta részt vesz a dél-balatoni településekkel közösen egy közfoglalkoztatási programban, melyet az idén is megszerveznek tavaszi kezdéssel. Ezt a programot a kormány mellett a MÁV is támogatja, azzal a feltétellel, hogy a településekhez tartozó vasúti területek gondozása az önkormányzatok feladata legyen a program befejezéséig, kivéve az állomások közvetlen területét. Ezen területek és a vasúti épületek gondozására, takarítására jelenleg folynak tárgyalások a két érdekelt fél között, a Balatoni Szövetség közreműködésével. Ha egyezség születik, akkor az összes vasúti érdekeltségű terület és épület az önkormányzatok feladatkörébe kerül gondozás és takarítás szempontjából. A MÁV részéről erre a célra külön anyagi fedezetet biztosítanak az elvégzendő munka arányában. A közfoglalkoztatásban résztvevők folyamatos odafigyelést és állandó kontrollt igényelnek, mivel nem ritka közöttük a problémásabb ember sem. A munkába állás feltétele a tűz- és munkavédelmi oktatásban történő részvétel és egészségügyi alkalmasság, melyet szakorvos vizsgál.

Az önkormányzatoknál létezik olyan közmunkaforma is, amikor a rendőrség szabálysértési bírságot szab ki az elkövetőre, de a bírságot nem lehet behajtani, mert nincs jövedelme. Ilyenkor ledolgozhatja a büntetést, napi hat órai munka 5000 Ft

pénzösszegnek felel meg. Hasonló az eljárás, amikor a közmunkabüntetést bíróság szabja ki és pénzre nem váltható át. Ha nem működik közre az elkövető, akkor elzárásra változik a büntetés. Ilyenkor a közmunkást pártfogó felügyelet is ellenőrzi, a munkájáról nyilvántartást kell vezetni.

4.1.3. Szociális és gyámügyi feladatok

A *szociális és gyámügyi igazgatási* munkakört egy fő tölti be. A feladata a négy településsel és a fokozatosan elszegényedő lakosságával jelentősen megnövekedett. A szociálpolitikát érintő jogszabályok szinte évente változnak, ami tovább nehezíti a mindennapi munkavégzést. Ez olyan terület, ahol nagyon fontos az ügyfelekkel való jó kapcsolat kialakítása, meg kell ismerni a családi és vagyoni hátteret, az életkörülményeket és tájékoztatást kell adni az ügyfeleknek a támogatási lehetőségekről. A többször módosított 1993. évi III. törvény megkülönböztet pénzbeli, természetbeni és szociális szolgáltatásokat. A pénzbeli ellátások rászorultsági elven kérelemre vagy hivatalból adhatóak. A pénzbeli ellátások közül megemlítenéd az időskorúak járadéka, az aktív korúak ellátása, a lakásfenntartási támogatás, az ápolási díj, az átmeneti segély és a temetési segély.

Az említettek közül a leggyakoribb az *aktív korúak ellátása*. Az eljárás kérelemre indul, jogszabályban meghatározott nyomtatványon. Szükséges mellékelni a kérelmező vagyonnyilatkozatát, a családjában élő házastársának vagy élettársának és a vele egy háztartásban élő gyerekeinek a jövedelemigazolását. További mellékletek a munkaügyi központ igazolása a korábbi együttműködésről és a munkanélküli ellátás folyósításáról, az iskolai végzettségről, szakképesítésről szóló bizonyítvány másolatát. Ha állástalanként kéri az ellátást igazolni kell, hogy nem tudja a gyermeke napközbeni ellátását biztosítani. Ha a kérelmező megfelel a feltételeknek, vagyis az 55 életévét nem töltötte be, az álláskeresői ellátásának az időpontját kimerítette, vagyonnal nem rendelkezik, családjában az egy fogyasztási egységre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíjminimumot, abban az esetben bérpótló juttatásra jogosult, melynek összege havonta 28.500.- Ft. A megállapító határozatról egyidejűleg értesül a körjegyzőség pénzügyi csoportja, akik gondoskodnak a folyósításról. Az adatokat elektronikusan rögzíteni kell a Foglalkoztatási és Szociális Adatbázisban, melyről az illetékes Munkaügyi Központ kirendeltsége értesül. Ha a kérelmező munkaviszonyt létesít a

későbbiekben, leggyakrabban a közfoglalkoztatás keretében, akkor a megállapított folyósítást szüneteltetni kell. Erről újabb határozatot kell hozni, és értesíteni az ügyfelet, a pénzügyi csoportot, valamint az adatbázisban is módosítani kell rögzítve a szüneteltetés okát.

Az elhelyezkedést segítik a korábban említett önkormányzati – rövid időtartamú és a huzamosabb idejű – közfoglalkoztatási lehetőségek. Az új szabályzás előírja, hogy jövő évtől csak az a személy részesülhet bérpótló juttatásban, aki az előző évben legalább 30 napot munkaviszonyban töltött. Ez kiváltható például a rövid időtartamú közfoglalkoztatással, mely 4 órás munkaviszony, de legalább két hónapig kell tartania. Gyakoriak még az *átmeneti segély* kérelmek is, amikor a szociális helyzete miatt megélhetési, létfenntartási problémákkal küzdő személy kérelmet nyújt be a képviselő-testületnek - Balatonszentgyörgy esetében a szociális bizottságnak – pénzbeli támogatásra. A környezettanulmány és a kereseti igazolások alapján, a helyi rendeletben szabályozott feltételek figyelembevételével a bizottság vagy a képviselő-testület elbírálja a kérelmet. A döntésről jegyzőkönyv készül, mely alapján elkészül a határozat. Megállapító határozat esetén az ügyfél mellett a pénzügyi csoportot is értesíteni kell.

A pénzbeli támogatások mellett vannak a természetben nyújtott szociális ellátások, ilyenek az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megállapítása, a köztemetés vagy a közgyógyellátás.

A *köztemetés* olyan esetben lehetséges, ha az elhaltnak nincs vagy nem lelhető fel hozzátartozója, vagy éppen nem hajlandó a temetésre. Ha az örökös személy fellelhető a költségek hagyatéki teherként, behajthatóak.

Az *egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot* annak lehet megállapítani, akinek biztosítási alapon nincs jogosultsága, a családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíj minimum 120 %-át, egyedülállónál a 150 %-át és a családjának nincs vagyona.

A *közgyógyellátás megállapítása* kérelem alapján történik és a jogszabályban meghatározott esetekben. Konkrét példával a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság határozata alapján II. rokkantsági nyugellátásban részesül a kérelmező és becsatolta a házi orvos igazolását erre vonatkozóan. A kérelemmel és mellékleteivel meg kell keresni a Somogy megyei Kormányhivatal Egészségbiztosítási Pénztár Szakigazgatási Szervét, melyek alapján a szakhatóság megküldi az állásfoglalását, amelyben meghatározza a kérelmező

összes gyógyító ellátásának a költségét. Jelen esetben, mivel II. csoportú rokkantságú a kérelmező, jogosult a közgyógyellátásra. A szakhatósági állásfoglalás alapján készül a határozat, melyben megállapításra kerül a kérelmező egyéni havi és évi gyógyszerkerete. A határozat alapján állítja ki az Egészségbiztosítási Pénztár a közgyógyellátási igazolványt és megküldi az ügyfél részére. A kiadott igazolványokról a jegyző értesül.

A szociális szolgáltatások az alapszolgáltatási központ közreműködésével történnek, mely ellátja a körjegyzőség településein kívül további településeken is a szociális feladatokat nagyobb részét. Ilyen feladat például a *házi segítségnyújtás*, amikor a rászoruló a saját otthonában részesítik gondozásban, ápolásban. Az alapszolgáltatási központ biztosítja gyermekvédelmi ügyekben a családgondozót, a gyermekjóléti szolgáltatást is.

A helyi alapszolgáltatásokhoz tartozik a falugondnoki szolgálat, mely évek óta jól működik Balatszentgyörgyön és Tikoson. A feladat ellátásához pályázati úton nyertek mikrobuszt, ezzel biztosítják az étkeztetést, a gyógyszer kiszállítást, a mozgásukban korlátozottak szállítását orvosi vizsgálatra stb. A másik két település az étkeztetést egyéb módon oldja meg, vállalkozói kiszállítással.

A 164/1995. (XII.27.) számú kormányrendelet szabályozza a *súlyosan mozgáskorlátozottak közlekedési kedvezményeit*. Az a személy, aki mozgásszervi betegsége miatt tömegközlekedési eszközt nem képes önerőből igénybe venni, életvitelszerűen nem ágyhoz kötött és az I. fokú orvosi szakvélemény azzá minősíti, az súlyosan mozgáskorlátozott. A súlyosan mozgáskorlátozott további jövedelmi feltételek teljesülése esetén jogosult lehet személygépkocsi szerzési támogatás, személygépkocsi átalakítási támogatás és közlekedési támogatás igénylésére.

Évente van lehetőség Bursa Hungarica ösztöndíj pályázat benyújtására, a felsőoktatásban résztvevő, hátrányos szociális helyzetű nappali tagozatos hallgatók részére. Az önkormányzat rendeletben határozza meg a vonatkozó jogosultsági feltételeket. A pályázatot formanyomtatványon kell benyújtani a szükséges jövedelemigazolásokkal illetve a felsőoktatási intézmény hallgatói jogviszony igazolásával. A képviselő-testület bírálja el pályázatokat, a támogatások mértékét és rangsort állít fel a hallgatók között. A döntésről kiállított bírálati lapok, a mellékletekkel együtt a megyei Kormányhivatalba kerülnek megküldésre. A megítélt támogatáshoz a Nemzeti Erőforrás Minisztérium intézményi ösztöndíjrészként, az önkormányzati támogatással megegyező összeget ad támogatásul, mely nem haladhatja meg a havi 5000 Ft/fő összeget.

A *gyámügyi feladatok* közül a gyermek védelembe vételi eljárás szokott előfordulni, amikor a szülői felelőtlen viselkedés miatt az iskolai tanár vagy a családsegítő szolgálat dolgozója tesz javaslatot a jegyzőnek a gyermek védelembe vételére, mert véleménye szerint a gyermek veszélyeztetve van a családjában. A védelembe vétel annak érdekében történik, hogy segítségével a gyermek fejlődése a családi környezetben biztosítható legyen. A védelembe vételi tárgyalásra meg kell hívni az érintetteket, és meghallgatni a nyilatkozataikat. A tárgyaláson általában megállapítást nyer, hogy a gyermek védelembevétele szükséges, de a családból való kiemelése nem indokolt, mivel a szülő segítséggel képes lesz a gyermekéről gondoskodni. A kiskorú gyermek részére családgondozó kerül kijelölésre, aki egyéni gondozási, nevelési tervet dolgoz ki. A szülőnek kötelezettsége a családgondozóval való együttműködés. Az eljárás a megelőzésre irányul, a célja a gyermek testi, szellemi, érzelmi és erkölcsi fejlődése.

A pénzbeli ellátások gyakori formái közé tartozik a *rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény*, mely a gyermek kedvezőtlen szociális helyzete, a család egy főre jutó havi jövedelme alapján, jogszabályban szabályozott módon állapítható meg. A jogosultság vonatkozik a gyermek étkeztetés normatív kedvezményére és évi kétszeri 5800 forintos támogatásra. Az étkeztetés akár teljes ingyenességet is jelenthet, illetve egyes esetekben 50 %-os támogatást. A pénzbeli jegyzői hatáskörbe tartozó ellátásokhoz sorolható még a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás és a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás is. A *kiegészítő gyermekvédelmi támogatásra* az a kirendelt gyám jogosult, aki a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek tartására köteles. A jogosultsághoz feltétel, hogy nyugellátásban, baleseti járadékban, nyugdíjszerű rendszeres szociális pénzellátásban vagy időskorúak járulékában részesüljön, összege az öregségi nyugdíjminimum 22%-a.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesítheti az önkormányzat azt a gyermeket, akinek a gondozó családja átmenetileg létfenntartási problémákkal küzd, vagy rendkívüli élethelyzetbe került, mely veszélyezteti a létfenntartását. A támogatás mértékét és egyéb jogosultsági feltételeket a képviselő-testület rendeletben szabályozza.

Az előadó a gyámügyekben szükség esetén környezettanulmányt készít, apai elismerő nyilatkozatot vesz fel, külön jogszabályban meghatározott esetekben ügygondnokot, eseti gondnokot rendel ki, a gyámhivatal munkájában megkeresésre közreműködik.

4.1.4. Az anyakönyvi igazgatási feladatok

Az *anyakönyvi igazgatást* az 1982. évi 17. törvényerejű rendeletben előírtak alapján végzi a körjegyzőség anyakönyvvezetője. A munkakör betöltésének a feltétele az anyakönyvi szakvizsga letétele. Elsődleges feladata az állampolgárok születésének, házasságkötésének, halálának és a személyi állapotukban bekövetkezett változásoknak a nyilvántartása, anyakönyvezése. Az anyakönyvvezető az említett eseményekről okiratot állít ki, és adatot szolgáltat. A települések közigazgatási területén történt születést és halálesetet is az ott illetékes anyakönyvvezető anyakönyvezi. Munkája során alkalmazza az országos elektronikai ügyintéztést, az Anyakönyvi Szolgáltató Alrendszeren (ASZA) keresztül. A rendszer használatához minden anyakönyvvezető személyes hozzáférési kóddal rendelkezik.

A *születések* anyakönyvezése szinte csak azokra a városokra korlátozódik, ahol szülészeti osztállyal üzemelő kórház vagy magánklinika található. A kis településeken csak nagyon ritkán fordul elő, otthonszülés esetén. Az intézetben történt születés esetén az orvos állít ki bizonyítványt, amely igazolja születés tényét. A bejelentési kötelezettség ilyenkor az intézetet terheli. Intézetén kívüli születésnél a szülők, illetve a szülést levezető orvos kötelezett a bejelentésre. Újdonságnak számít, hogy a születést anyakönyvező anyakönyvvezetőnél az újszülött részére, személyigazolványt is lehet igényelni.

A leggyakoribb anyakönyvezési feladat a *halálesetek* kapcsán keletkezik a körjegyzőségen. A bejelentési kötelezettség hasonló, mint a születésnél, ha intézetben történt a haláleset, akkor az intézet értesíti a városi anyakönyvvezetőt, ha nem intézetben történt a haláleset, akkor pedig az elhalálozott hozzátartozója köteles a bejelentésre. Egyéb más esetekben, aki arról tudomást szerzett illetve azt észlelte. A bejelentést a haláleset követő munkanapon kell megtenni, a szükséges iratok becsatolásával. Az alábbi iratok szükségesek: például az orvos által kiállított halott vizsgálati igazolvány, az elhunyt személyi igazolványa, lakcímkártyája, érvényes útlevele, vezetői engedélye, születési valamint házassági anyakönyvi kivonata, ha özvegy volt a házastársa halotti anyakönyvi kivonata és a bejelentő személy személyazonosító igazolványa, lakcímkártyája. A bejelentésnél az anyakönyvvezető jegyzőkönyvet vesz fel az eseményről, statisztikai lapot tölt ki és egyúttal a számítógépes rendszeren keresztül és a papíralapú anyakönyvben is rögzíti a változási adatokat a halott személyre vonatkozóan,

valamint névmutatózást végez. A halotti anyakönyvi kivonat kiállítása is ekkor történik, mely első esetben mindig illetékmentes. A születéskor is ez az eljárás csak ott értelemszerűen születési anyakönyvi kivonat kerül kiállításra. Az anyakönyvezés után a hozzátartozó felkeresi a temetkezési vállalatot, vállalkozást a halott vizsgálati bizonyítvány saját példányával - melyre fel lett vezetve az anyakönyvezés ténye és a folyószáma - továbbá a halotti anyakönyvi kivonattal. Ezután már a temetkezési vállalkozás intézi a temetési szertartással kapcsolatos egyéb teendőket. Ha a választott temető üzemeltetője nem a vállalkozó, abban az esetben az üzemeltetőnél a sírhelyet meg kell vásárolni a helyi rendeletben szabályozottak szerint, vagy a helyben szokásos módon.

Az anyakönyvvezetői ügyintézésnél említett halálesetekkel függ össze a *hagyatéki leltár* felvétele is, melyre az idézést az anyakönyvezéstől számított 30 napon belül kell megküldeni. Az idézést általában a halott vizsgálati lapon szereplő hozzátartozónak, illetve a hivatal által ismert örökösnek kell küldeni. A hagyatéki leltárban rögzítésre kerül az elhunyt összes nagyobb értékű ingósága, valamint ingatlanja is. Az ingatlanokat ma már az elhunyt személyes adatai alapján, a Takarnet programon keresztül helyben le lehet kérdezni. A hagyatéki leltár és az adó- és értékbizonyítvány együttesen kerül megküldésre az illetékes közjegyzőnek, aki ezek alapján folytatja le a hagyatéki eljárást.

Érvényes *házasságot* csak anyakönyvvezetői előtt lehet kötni a magyar jog alapján, az egyházi házasság jogilag nem elfogadott. Házasságot a legtöbb országhoz hasonlóan nálunk is csak különmeműek köthetnek. A leendő házaspároknak a házasságkötés elhatározásakor el kell dönteni, hogy melyik településen szeretnék a házassági szándékukat bejelenteni. Ahol a bejelentést megteszik, azon a településen dolgozó anyakönyvvezető fogja anyakönyvezni a házasságot, és adja össze a házasulókat. A bejelentéshez a jogszabályban meghatározott okiratokat kell csatolni, illetve egyéb nyilatkozatokat tenni. Ezek közül néhány gyakoribb a személyi igazolvány, a lakcímkártya, a születési anyakönyvi kivonat, a családi állapot igazolása. Nyilatkozniuk kell arra vonatkozóan, hogy tudomásuk szerint a házasságkötésüknek törvényes akadálya nincsen, a leendő gyereküknek a családi nevéről, esetleges meglévő gyermekek jövőbeni családi jogállásával kapcsolatosan. A törvényes akadály lehet például, ha valamelyik fél már törvényes házasságot kötött és még nem vált el, vagy a rokoni kapcsolat, cselekvőképtelenség, gyámhatósági engedély hiánya stb. Ha az anyakönyvvezető a fentiekről tudomást szerez, akkor nem adja össze a házasulókat. Ha a házasság után derül ki az akadály, akkor bírósági ítélet szükséges az érvénytelenítéshez. Az anyakönyvvezető

tehát megvizsgálja a bejelentést és a mellékleteket, hogy nincs-e akadálya a házasságnak. Jegyzőkönyvet vesz fel a bejelentésről, amit a csatolt iratokkal együtt a házasságkötés időpontjáig elkülönítve megőriz. A házasságkötés időpontjában a bejelentők és az anyakönyvvezető közösen állapodnak meg. Ez az időpont általában hétvégére esik, de az anyakönyvvezető ezt a feladatát köteles munkaidőn túl is ellátni. A bejelentéstől számított 31. napon már ki lehet tűzni az esküvő időpontját. A jegyző indokolt esetben felmentést adhat a várakozás alól, és akkor korábban is meg lehet kötni a házasságot. A helyszín megválasztásban egyre gyakoribb, hogy a házasulók nem épületben kívánnak házasságot kötni, hanem például a szabadban vagy egy étteremben. Ha az anyakönyvvezető alkalmasnak tartja a helyszínt az egybekelésre, akkor a jegyző határozatban engedélyezi azt. Eltérő helyszín esetében, helyi önkormányzati rendeletben szabályozott költség vonzata is lehet a házasságkötésnek. A házasságkötés nyilvános és két tanú jelenlétében történik. Az érvényesség feltétele, hogy ugyanazon időben, helyiségben és anyakönyvvezető előtt történjen az egybehangzó nyilatkozat. Az anyakönyvvezető az anyakönyvbe bejegyzi a házasság tényét és házassági anyakönyvi kivonatot állít ki a házastársak részére.

Az *anyakönyvi kivonatot* az érintett ügyfél vagy a meghatalmazottja részére lehet kiállítani. Az első alkalommal ingyenes, a későbbiekben illetékköteles a kiadása. A kivonat csak a legfontosabb adatokat tartalmazza.

Az *anyakönyvi másolat* csak hivatalos célra, hatóság részére állítható ki pl.: gyámhatóság, bíróság, másik anyakönyvvezető. A másolat szó szerint tartalmazza az anyakönyvi bejegyzést.

A *hatósági bizonyítványt* szintén az érintett ügyfél vagy meghatalmazottja kérheti. A kiállított bizonyítvány olyan okirat, amely hatósági határozatnak minősül. A bizonyítványt akkor kérik, ha olyan adatra van szükség, amely a kivonaton nem szerepel.

Az anyakönyvi bejegyzések összefüggenek a népesség nyilvántartásával, minden anyakönyvi változtatás a népesség nyilvántartást is módosítja. A *népesség nyilvántartás* fő feladata a lakcím nyilvántartás vezetése. Az állampolgárok kötelessége a lakóhelyük, illetve a tartózkodási helyük megváltozása esetén a beköltözés helye szerinti illetékes önkormányzat jegyzőjénél nyilvántartás céljából bejelentkezni. A bejelentkezéshez lakcímbejelentő formanyomtatvány szükséges minden személynek külön-külön. A lakcím bejelentkezés ingyenes. Ha nem saját ingatlanról van szó, szükséges a haszonélvező, vagy

a tulajdonos szállásadó aláírása is. Szükséges továbbá az érvényes személyazonosító igazolvány, és ha volt ilyen, akkor az eddigi lakcímkártya. Az ügyintéző a központi nyilvántartó rendszeren keresztül elvégzi a bejelentkezést. A kiköltöző lakhelyről a rendszer automatikusan elvégzi a kijelentkezést. A bejelentőlap erre vonatkozó részével kerül megküldésre az okmányiroda részére. A bejelentő lapon megadott postázási címre küldi meg az okmányiroda az új lakcímkártyát. Abban az esetben, ha a hivatalon belül okmányiroda is működik, akkor egyszerre el is készül a lakcímkártya és átvehető. Megkülönböztetünk *állandó lakhelyet és tartózkodási helyet*, melyek együttes meglétük esetén, egy lakcím kártyán szerepelnek. Tartózkodási helyet általában albérlet, iskolába járás, vagy távoli munkahely miatt létesítenek az emberek. A tartózkodási hely bejelentését ötévente meg kell ismételni, mert különben megszűnik a törvény értelmében. A népesség nyilvántartásban szerepelhetnek aktív és passzív állományú személyek is. Az aktív állomány ténylegesen szerepel a rendszerben, a passzív pedig valamilyen ok miatt kivonásra kerül a nyilvántartásból pl.: örökbefogadás esetén más személyazonosságot kap a gyermek, vagy esetleg valaki kivándorol külföldre és felszámolja a magyarországi érdekeltségeit, és a meghalt személyeket is passzív állományba helyezik.

A lakcímnyilvántartással összefügg a címnyilvántartás, amely a települési ingatlanokhoz rendel házszámot. Ez egy meglévő, általában helyesen felvitt nyilvántartás, melyet akkor kell bővíteni, ha például utólagos telekosztásnál a házszámoz meg kell „törni” vagy új telekalakításoknál, esetleg új utca kialakításánál új számozást kell végezni. A nyilvántartásnak meg kell egyeznie a földhivatali ingatlan-nyilvántartási házszámozással. Sajnos a valóságban ez nem mindig egyezik meg, ilyenkor a Földhivatal felé igazolást ad ki az ügyintéző a népesség nyilvántartásban szereplő címről. A Földhivatal az igazolás alapján kijavítja a téves bejegyzést. A régi földhivatali nyilvántartásban előfordult olyan is, amikor egy-egy utca nagy része hibásan szerepelt, ez esetben az egész utcára vonatkozóan kellett nyilatkozni, a helyrajzi számhoz rendelt házszámokról. Az eltérések legtöbbször akkor derülnek ki, amikor hivatalos helyen veszik észre, hogy a tulajdoni lapon szereplő házszám és a lakcímkártyán lévő nem egyezik. Vörs községben aktuális probléma, hogy a községbe bevezető Kossuth utca elé a 90-es években további házhelyeket parcelláztak. A házszámozás viszont annál a lakóházas ingatlannál kezdődött, amely elé az új telkek kerültek. Az üres telkek közül az elmúlt években néhány beépült és a tulajdonosok be akartak jelentkezni. Az egyes házszámot tovább lehetett volna osztani a telkek számával, de az áttekinthetetlen és nagyobb a hibalehetőség a későbbi cím

használatnál. A régi házak száma kb. tíz volt, ezért az a döntés született, hogy a régi számozási sorrend megfordítódik. Az érintett lakosok számára viszont ez nagy terhet jelent, sok utánajárást igényel. Az összes lakcímet érintő irataikat át kell íratniuk, de mivel a hivatal kezdeményezi az eljárást, ezért költséget nekik ez nem jelent.

A népesség nyilvántartással szoros összefüggésben van a *választások* lebonyolításánál a külön programként futó, de azonos gépen lévő névjegyzék. Az ügyintéző a választások alkalmával folyamatosan ellenőrzi a jegyzéket és a változásokat átvezeti. További feladat a választások előtt esetlegesen igazolással szavazók rögzítése, és a végleges névjegyzék településenkénti kinyomtatása, valamint a választással összefüggő egyéb adminisztrációs feladatok. A névjegyzékben a Magyarországon állandó lakhellyel rendelkező, európai uniós országból származó külföldi állampolgár is szerepelhet. Ők is részt vehetnek az Európai Unió Parlamentje magyarországi képviselőinek és a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán. A választások napján állandó kapcsolat van a központi rendszerrel, a statisztikák érdekében többször jelenteni kell a részvételt. A választás végeztével, amikor a szavazatszámlálás megtörténik, a jegyzőkönyvvezetők által bemondott eredmények felvitelre kerülnek a központi számítógépes nyilvántartásba, és már látszanak is országosan az egyes részeredmények. A választások után a jogszabályban rögzítettek alapján, a keletkezett anyagot meg kell semmisíteni és azt jegyzőkönyvezni is szükséges.

Az e munkakörben dolgozó köztisztviselő látja el a polgári védelemmel és a honvédelemmel kapcsolatos önkormányzati igazgatási feladatok is. Vezeti a nyilvántartásokat, a beosztások korhatár vagy egyéb okok miatti változásait, együttműködik a megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósággal. A polgári védelem helyi parancsnoka a polgármester.

A körjegyzőséghez tartozó települések önkormányzati képviselőinek és a köztisztviselőknek a vagyonnyilatkozatait nyilvántartja, és az esetleges változásokat átvezeti.

4.1.5. Adóügyi feladatok

A körjegyzőség *adóügyi igazgatási* részlegén jelenleg egy köztisztviselő dolgozik, a néhány hónapja munkaviszonyát megszüntető kolléganő helyett nem lett felvéve új

dolgozó. A munkája a többi ügyintéző között került felosztásra. Az adóügyi igazgatás, a helyi adókkal és a gépjárműadóval kapcsolatos feladat- és hatásköröket látja el elsősorban. A helyi adó megállapítása – az 1990. évi C. törvény rendelkezéseit figyelembe véve – az önkormányzatok egyik bevételi lehetősége. A helyi adókat és azok feltételeit, mértékét a képviselő-testületek rendeletben szabályozzák. A helyi adók megállapításánál figyelembe kell venni, hogy az egyes adótárgyakat csak egyféle adóval lehet sújtani. Nem fordulhat elő például, hogy egy ingatlan esetében kommunális adót és építmény adót is fizetni kelljen. A balatonszentgyörgyi körjegyzőséghez tartozó települések helyi adó rendelete hasonló, de azért vannak eltérések. Az egyes adónemek kivetéséből és annak mértékéből is látszik, hogy kisebb települések működéséhez az állami támogatás mellett kevesebb adó került kivetésre, mint Balatonszentgyörgyön. Ez adódik abból, hogy kisebbek a fenntartási költségeik is, általában egy-két intézményük van és az ott dolgozó közalkalmazotti létszám is kevés, vagy egyáltalán nincs.

Amiben egyezés van az a *helyi iparűzési adó*, amelyet mindegyiknél alkalmaznak 2 %-os nettó árbevétel figyelembevételével és 3000 Ft/nap napi általánnyal. A helyi iparűzési adó Balatonszentgyörgyön már 1992-ben bevezetésre került, míg a többiekénél csak 2000 évben. Ez azért alakult így, mert a kistelepüléseken nem volt olyan iparűzési tevékenységet végző vállalkozás, amely miatt érdemes lett volna bevezetni, viszont az M7-es autópálya építés előtt már indokoltá vált. Az adó lényege, hogy az önkormányzatok közigazgatási területén végzett vállalkozási, jövedelemszerzésre irányuló tevékenység adókötelesnek számít. A vállalkozás lehet állandó jellegű, amikor a székhelye, telephelye az adott településen van, de lehet ideiglenes is, amikor csak az iparűzési tevékenységet folytatja ott és a székhely, telephely máshol van. Ideiglenes iparűzési tevékenységnek minősül például az adóéven belüli, 30 napot meghaladó építőipari tevékenység, de nem éri el a 181 napot, amitől már állandónak minősülne. Az adó alapja az állandónál a nettó árbevétel, melyből levonhatók a törvényben meghatározott költségek. A levonható költség lehet az eladott áruk beszerzési értéke, a közvetített szolgáltatások értéke, az anyag költség, alapkutatás, alkalmazott kutatás és a kísérleti fejlesztés adóévben elszámolt közvetlen költsége. Az ideiglenes iparűzési tevékenységnél viszont az ott végzett munka naptári napjai után kerül megállapításra az adó. Az önkormányzatok adhatnak adómentességet, adókedvezményt, de a feltételeknek minden vállalkozás számára egyenlőnek kell lennie.² Az iparűzési adó beszedésének a

² Forrás: 1990. évi C. törvény IV. fejezet

jogát 2010-ben félévre átvette a központi adóhivatal, de végül újra visszakerült az önkormányzatokhoz.

A *vagyoni típusú helyi adók* közé tartozik az építményadó és a telekadó. Az *építményadót* a körjegyzőség települései közül Balatonszentgyörgyön és Holládon alkalmazzák. Balatonszentgyörgyön a lakás, üdülő és a nem lakás céljára szolgáló üzletek, irodák után 800 Ft/m²-t kell évente megfizetni, míg Holládon a lakások és az egyetlen üzlet után kell 600 Ft/m² árat fizetni. Az önkormányzatok egyre rosszabb anyagi helyzete miatt, mindkét településen ez év januárjában emelkedett a duplájára az adó mértéke. Az adót annak kell megfizetni, aki január elsején az ingatlan tulajdonosa, haszonélvezője. Több tulajdonos esetén a tulajdoni hányad arányában történik a fizetés kivéve, ha a tulajdonosok másképpen állapodtak meg.

A *telekadót* csak Vörsön vezették be a négy település közül ettől az évtől kezdődően, mértéke 20 Ft/m² évente. A telekadó bevezetésére azért került sor, mert sok az üres telek, melyeket befektetési szándékkal vásároltak meg a tulajdonosaik. Az évenkénti adózással megpróbálják ösztönözni őket arra, hogy valamit kezdjenek a tulajdonukkal. A telekadó a község belterületén lévő beépítetlen földrészekre vonatkozik. Az adóalany ugyanaz, mint az építményadónál. A helyi rendelet alapján a telekadó alól mentességet élvez a törvényi mentességen túlmenően az a tulajdonos magánszemély, aki az önkormányzat illetékességi területén – az adott időpontban - a lakcímnnyilvántartásban szerepel.

A *kommunális jellegű adók* közé sorolandó a *magánszemélyek kommunális adója*, mely mindegyik községben a legrégebben bevezetett adónak számít. Tulajdonképpen az állandó lakosság fizeti ezt az adófajtát. A rendeletben az adóalanyok köre az önkormányzat illetékességi területén bejelentett, lakhellyel rendelkező magánszemélyek tulajdonában lévő lakásra és a lakásbérleti jogviszonyra vonatkozik. Az adó alól mentes az a magánszemély tulajdonában lévő lakás, amelyik után építményadó kötelezettség van, továbbá a hetven év feletti, ingatlantulajdonnal rendelkező állandó lakosok és a nem lakás céljára szolgáló épületek, épületrészek. Az adó mértéke Balatonszentgyörgyön 14000 Ft/év, Holládon pedig 9000 Ft/év. A magánszemélyek kommunális adójának befizetésénél lehetőség van az évi két részletben történő befizetésre március 15-ig, illetve szeptember 15-ig.

A körjegyzőséghez tartozó települések önkormányzatainak a döntése alapján, a helyi adó mértéke tartalmazza a heti egy alkalommal történő hulladékszállítási díjat is. A

köztudatban így rögződött, de valóságban a befolyt összeget még ki kell egészíteni az önkormányzatoknak a szolgáltató felé. Ez tulajdonképpen mindenkinek jó és kényelmes, csak az önkormányzatok már nem sokáig tudják ezt támogatni. A körjegyzőségen kívüli településeken már szinte mindenhol bevezették, hogy a szolgáltató közvetlen a fogyasztókkal van szerződéses viszonyban és a fizetési kötelezettség a fogyasztókat külön terheli.

A kommunális jellegű adók körébe tartozik a tartózkodási idő után fizetendő *idegenforgalmi adó*, melyet csak Balatonszentgyörgyön alkalmaznak. Az 1997-ben még jelentősnek mondható turizmus tette indokolttá az idegenforgalmi adó bevezetését. Sokan foglalkoztak magánház kiadással a községben, próbáltak egy kis plusz jövedelemkiegészítéshez jutni. Az akkoriban elhíresült „Zimmer frei” táblákkal jelezték a tulajdonosok, hogy kiadó szobájuk van. A táblákat a kerítésre tették, de bizony itt is előfordult, hogy a főútvonal mellett autóablakban elhelyezett tábla volt a reklámfelület. A turisták száma időközben lecsökkent, az üdülni vágyók főleg a vízpart közeli házakat, illetve a színvonalasabb szolgáltatással rendelkező panziókat, szállodákat keresik. Mára az idegenforgalmi adóból származó bevétel már jelentéktelennek mondható. Időközben a külföldi ingatlanok száma is megnövekedett, közülük is többen kiadják a házukat, de őket nehezen lehet leellenőrizni.

A helyi iparüzési adó befizetéséről szóló igazolás kiadása szükséges azon vállalkozók részére, akik hitelt szeretnének felvenni, vagy azt éppen pályázat mellékleteként kell benyújtaniuk.

A helyi adókkal összefüggő járulékos feladatok az adók lekönyvelése, a befizetések nyilvántartása, a félévi és az év végi zárások elvégzése. Előfordulnak túlfizetések, amikor a többlet visszautalásra, vagy esetleg másik jellegű adónál elszámolásra kerül. Az inkább jellemző, a késedelmes fizetés, vagy az egyáltalán nem fizetés. A késedelmes fizetésnél késedelmi kamat felszámolása szükséges. A nem fizetésnél meg kell próbálni a behajtást, ha nem sikerül, akkor munkaviszonnyal rendelkező személynél a fizetésből való letiltatást, vagy a bankszámlán történő inkasszót. A más helyről érkező megkeresésekkel összefüggő behajtások is a fentiek szerint történnek. Ilyenek például a már korábban említett rendőrség által kiszabott pénzbüntetések. Az adóval kapcsolatos ügyintézés számítógépes programon (ONKADO) történik, melynek a rendszeres frissítése szükséges. A programot a Magyar Államkincstár megyei szervezetei biztosítják.

A helyi adókon túl az Országgyűlés az önkormányzatok bevételeinek növelésére megalkotta a gépjárműadóról szóló 1991. évi LXXXII. törvényt. A törvény rendelkezése szerint az érvényes magyarországi rendszámú gépjármű, pótkocsi után, továbbá a Magyarországon közlekedő, de külföldön nyilvántartott tehergépjármű után gépjárműadót kell fizetni. A törvény 2006. július 10-ei módosításaig ezt hívták súlyadónak, mely szerint a gépjármű súlya után kellett megfizetni az adót. Ez a módszer nem tett értékkülönbséget az egyes gépjárművek között, csak a környezetvédelmi besorolása volt adócsökkentő tényező. A törvenymódosítással az igazságos közteherviselés elvét követték, miszerint a gépjármű értékéhez mérten kelljen az adót megfizetni. Az adó mértéke a gépjármű hajtómotorjának a teljesítménye után (kW-ban) és a gyártási éve alapján kerül megállapításra. Az adó alapját, mértékét, a mentességeket és a kedvezményeket a törvény szabályozza. A mentesség elsősorban a súlyos mozgáskorlátozottság esetén adható, de a gépjármű teljesítménye nem lehet több 100 kW-nál. Egy átlagos példa alapján, a 2004 évben gyártott 80 kW teljesítményű személygépkocsi után normál esetben, 300 Ft/kW értéket kell megfizetni, azaz évi 24000 forintot.

Talajterhelési díjfizetési kötelezettsége keletkezik annak a fogyasztónak, aki a rendelkezésre álló szennyvízcsatorna rendszerre nem köt rá. A kötelezettséget a környezetterhelési díjról szóló 2003. évi LXXXIX. Törvény 11.§. 1. bekezdése állapítja meg. Lényege, hogy ösztönözze a közcsatornára még rá nem kötött ingatlan tulajdonosokat arra, hogy a rendszerre való rákötéssel igénybe vegyék a csatornaszolgáltatást annak érdekében, hogy a talaj és a természetes vizek kisebb mértékű terhelést kapjanak, illetve növekedjen a kihasználtság, csökkentve a fajlagos üzemeltetési költségeket. A talajterhelési díjat az önkormányzat jogosult kivetni, a vízszolgáltató Dunántúli Regionális Vízmű Zrt. által megadott fogyasztási adatok alapján. A díj kivetése főleg Hollád és Tikos településeket érinti, náluk készült el legkésőbb a szennyvízhálózat, ezért még sokan nem kötöttek rá rendszerre. Mivel a talajterhelési díj jóval alacsonyabb, mint a csatornahasználati díj, ezért csak lassú ütemben halad a rákötés. Ha az ingatlanon építési engedélyezés alapján lakóház épül vagy bővül, a használatbavételi engedély kiadása csak a közcsatornára rákötöttség esetén lehetséges.

A hirdetémények kihelyezése a polgármesteri hivatal hirdetőtáblájára is a feladatok közé tartozik. A leggyakoribbak a *termőföldeladással kapcsolatos hirdetések*, melyeknél az 1994. évi LV. törvényben foglaltak alapján kell eljárni. Termőföld eladása esetén, mivel elővásárlási jog illeti a törvényben felsoroltakat, ezért vételi ajánlatot kell tennie a

vevőnek az eladó felé. Az ajánlat egy eredeti és másolati példányával együtt kérelmet nyújt be a helyi jegyzőhöz, hogy a termőföldre való vételi ajánlatot 15 napra függessze ki a hirdetőtáblára. A termőföld eladása esetén a következő sorrendben elővásárlási jog illeti meg: a Magyar Államot a Nemzeti Földalapról szóló törvényben foglaltak szerint; a helyben lakó haszonbérlet, felesbérlet és részesművelő; a helyben lakó szomszédot; a helyben lakót; haszonbérlet, felesbérlet, és részesművelőt. A helyben lakó szomszédok és a helyben lakók csoportján belüli sorrendnél előnyt élvez a családi gazdálkodó és utána a nyilvántartási számmal rendelkező őstermelő, illetve egyéni mezőgazdasági vállalkozó.³ A hivatkozott elővásárlási jog nem áll fenn a közvetlen hozzátartozókkal és a tulajdonostársakkal kötött adásvétel esetén. A jogosultak 15 napon belül elfogadhatják az ajánlatot, vagy az elővásárlási jogukról lemondhatnak. Lemondásnak minősül az is, ha ezen időszak alatt nem nyilatkozik a jogosult. Általában az elővásárlásra jogosultak nem élnek a jogukkal, és az ajánlattevő így meg tudja vásárolni a kérdéses termőföldet. A tulajdonjog ingatlan-nyilvántartási átvezetéséhez szükséges az ajánlati példány kifüggesztéséről a jegyző általi igazolás, amely a kifüggesztés és a levétel időpontjának az ajánlatra történő rávezetését jelenti, az ajánlatra esetlegesen tett nyilatkozatok és iratjegyzék, valamint a végleges adásvételi szerződés.

A *méhészeknek* minden év február 15-ig kell bejelenteniük a körjegyzőségre, ha az önkormányzatok területén méhtartási tevékenységet kívánnak folytatni. Ha valaki új méhészeti tevékenységet akar kezdeni, azt 8 napon belül kell bejelentenie. A bejelentőket nyilvántartásba kell venni és a nyilvántartást folyamatosan vezetni szükséges. A bejelentés formanyomtatványon történik, mely lehet személyes vagy levélben történő. A bejelentésben szerepeltetni kell a méhtartás pontos helyét, a méhcsaládok számát, valamint a méhész adatait, elérhetőségét. A elérhetőség azért is lényeges, mert légi permetezés előtt az ügyintéző értesítést küld ki a méhészeknek, hogy tudják megtenni a biztonsági intézkedéseiket a méhek érdekében. Ebből következik, hogy a permetezést végző szervezetek is kötelesek bejelenteni a tervezett tevékenységüket, pontos időpont megjelöléssel. A Balaton környezetében a rendszeres szúnyogirtás miatt ez a veszély fokozottan jelen van, de a termőföldek permetezése is idetartozik. A méhészek értesítését tértivevényes levélben kell kiküldeni, és ha nagyon hamar várható az esemény, akkor a telefonértesítés is hasznos lehet. A permetezéssel kapcsolatos kárát a méhész csak akkor tudja a biztosító felé érvényesíteni, ha nem kapott értesítést.

³ Forrás: 1994. évi LV. törvény 10.§. (1-2) bekezdés

Hasonló a feladat a *vadak által okozott károk* megtérítésére irányuló megkereséseknél. A vadkárt az 1996. évi LV. törvény V. fejezete szabályozza, mely értelmében a vadak által – mezőgazdasági területen, erdőterületen, gyümölcsösben, szőlőben, kertben stb. – okozott kárt az érintett területen vadászati joggal rendelkező társaság köteles megtéríteni. A károsult először a vadásztársasággal próbál egyezségre jutni, de ez nem szokott eredményre vezetni. Ezután az illetékes önkormányzat jegyzőjéhez fordul és kéri a szaknévsorban szereplő vadkár szakértő kijelölését. A szakértő 8 napon belül köteles a kárt megállapítani és azt a jegyzőnek átadni. A károsult és a vadászati jogosult a szakértő kárbecslése alapján egyezséget köthet, vagy valamelyikük esetleg nem fogadja el. Mindkét esetről jegyzőkönyvet kell felvenni és azt a feleknek átadni. Amelyik fél a becsült kárértéket nem fogadja el, az az átvételtől számított 30 napon belül polgári peres úton kérheti a kára megállapítását. A körjegyzőséghez tartozó területeken két vadásztársaság működik, a károsult oldalon legtöbbször a nagy földbérelő társaság, a Dél-Balaton Mg. Zrt áll. Gyakori, hogy a Bíróság dönti el a vitát az érintett felek között.

Az *ebek évenkénti kötelező veszettség elleni oltását* a 164/2008. (XII.20.) számú FVM rendelet írja elő. A balatonszentgyörgyi körjegyzőséghez tartozó településeken nincs állategészségügyi szolgáltató létesítmény, ezért a rendelet lehetőséget ad az ebek összevezetési védőoltására. Az összevezetésre az engedélyt a járványveszélyre való odafigyelés mellett, a kerületi állatorvos adja ki. Az engedély kiadásáról, az oltás idejéről és a helyéről a körjegyzőség is értesül. A kapott információkról hirdetmény útján értesíti a lakosságot. Az állatorvos adminisztrációs munkájának a segítésére a hivatal kettő dolgozót biztosít - a pótolási lehetőség miatt - évi két alkalommal. Akik a kutyájukat nem tudják a kijelölt helyen beoltatni, nekik lehetőségük van felár megfizetése mellett, az otthoni oltásra. A fentiekkel összefüggésben a hatóság által jelzett időszakban ebzárlat kerül elrendelésre, amikor a kutyákat és a macskákat a gazdáiknak el kell zárniuk, hogy ne tudjanak idegen emberekkel, állatokkal érintkezni. Az ebzárlatot a körjegyzőség hirdetményi úton közli a lakossággal.

4.1.6. Pénzügyi feladatok

A *pénzügyi igazgatás* legfontosabb jogszabályai a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény és az államháztartás szervezetei beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 249/2000. XII. 24. számú kormányrendelet. A pénzügyi csoport

munkáját a költségvetés elkészítése, és az azzal kapcsolatos évközi teendők határozzák meg. A körjegyzőséghez tartozó négy település önkormányzatának külön költségvetése van. A községek által működtetett körjegyzőség és a közös fenntartású általános iskola és óvoda szintén külön költségvetési szerv. A balatonszentgyörgyi önkormányzat, mint gesztor önkormányzat költségvetésének viszont része a körjegyzőség, az iskola és az óvoda költségvetése is. A pénzügyön a feladat fontossága és nagysága miatt 3 köztisztviselő dolgozik. A költségvetés készítésének folyama már az előző évben elkezdődik. A képviselő-testületeknek november 30-ig kell elfogadniuk a következő évre szóló költségvetési koncepciót. A koncepció az előző évi, településre vonatkozó tényadatok, a helyben képződő bevételek, a már ismert kötelezettségek figyelembevételével és a következő évi költségvetési törvénytervezet alapján készül el. A költségvetési törvényt az Országgyűlés fogadja el. Az elfogadástól számított 45 napon belül, de legkésőbb február 15-ig el kell készíteni az önkormányzatoknak és intézményeiknek a saját költségvetésüket. Az elfogadásig az önkormányzatok átmeneti gazdálkodást folytatnak, ami azt jelenti, hogy az előző évi kiadások 1/12 része költhető el havonta, a bevételeket pedig folyamatosan be kell szedni. Az átmeneti gazdálkodásról a képviselő-testületek részére beszámolót kell készíteni és azt el kell fogadni. Az átmeneti időszak kiadásait és bevételeit is tartalmaznia kell a költségvetésnek, valamint a költségvetési törvényben szereplő, az államtól kapott támogatásokat, mint a személyi jövedelemadó kiegészítések, normatív támogatások, központosított előirányzatok stb. Bevételeként jelentkezik még a társult közoktatási intézmény fenntartásához nyújtott, gyermekek után járó kistérségi normatíva is. Az önkormányzatok költségvetését a képviselő-testületek rendelettel fogadják el. A jóváhagyott költségvetésről szóló beszámoló füzetet meg kell küldeni a Magyar Államkincstár részére, hogy az önkormányzat megkaphassa az esedékes állami támogatást. A helyi költségvetési rendelet alapján folytatódik az önkormányzatok és intézményeinek a működése, az egyes bevételek beszedése és a kiadások teljesítése.

Majd elkezdődik a pénzgazdálkodás, melynek folyamatában a *kötelezettség vállaló és az utalványozó* mindig a szervezet vezetője, az önkormányzatoknál a polgármester. Akadályoztatása esetén, vagy ha személye érintett az adott ügyben, akkor a helyettese az alpolgármester. Jogszabály alapján a jegyző is utalványozhat hatáskörébe tartozó esetekben, például szociális ügyeknél a lakás fenntartási támogatásnál és egyéb juttatásoknál. Az *ellenjegyző* általában a jegyző, vagy akit megbíz, mert ha ő az

utalványozó is, akkor nem lehet ellenjegyző is egyben. Az *érvényesítőnek* a pénzügyi ügyintézők közül kettő személy van megjelölve az esetleges hiányzások miatt. A leírtak alapján történik a gazdálkodás, a kiadások kifizetése a bevételek beszedése.

A működési hiányok finanszírozására a 2011. évi költségvetésről szóló 2010. évi CLXIX törvény 6. számú melléklete alapján évente lehetőség van, az úgynevezett önhibájukon kívül hátrányos helyzetbe került önkormányzatoknak pályázatot benyújtani. Ebben az évben három időpontban lehet beadni az igényt, de egy önkormányzat csak két alkalommal pályázhat, ezt a költségvetési törvény végrehajtásáról szóló 4/2011. (III.1.) BM rendelet szabályozza.

A gazdálkodás során a bankszámlák kezelése, vezetése, és az egyes utalások elektronikus úton történnek. A pénztárak vezetése, zárása dekádonként, tíz naponként egyeztetést igényel. A határidőket figyelni kell, például tárgyhó 20-ig *havi* ÁFA bevallást kell tenni, az utolsó napig az intézményi kifizetésekről a központi illetmény számfejtő rendszer felé kell jelenteni. A bankpénztár könyveléseket is le kell könyvelni tíznaponta, hónap végén pedig a főkönyvi kivonat elkészítése és kinyomtatása szükséges.

Negyedévente a bevételek és a kiadások alakulásáról pénzforgalmi jelentést illetve a vagyonváltozásokról az adott időszakban, mérlegjelentést kell készíteni. Ekkor kerülnek egyeztetésre a függőtételek, az esetleges munkabér előlegek, elszámolásra kint lévő pénzek, illeték bevételek továbbutalása, vagy téves befizetések vonatkozásában. Az előző évben igényelt állami támogatásokat is negyedévente lehet lemondani, igényelni viszont csak egyszer lehet félévkor. Az értékcsökkenések átvezetése is negyedévente történik.

Félévente beszámoló garnitúrát kell készíteni a Magyar Államkincstár részére a költségvetés féléves teljesüléséről. A beszámolót a képviselő-testületek határozattal fogadják el. Ha nagy az eltérés a tervezettől, akkor a költségvetést rendelettel módosítják.

Háromnegyed évnél ismét, de már garnitúra nélkül kell beszámolni a testületeknek, melyet határozattal fogadnak el, és ekkor fogadják el a következő évi költségvetési koncepciót, mellyel a folyamat elindult és újra elkezdődik a már leírt folyamat.

Az évvárásnál főkönyvi kivonatot kell készíteni. Az *1. számú számlaosztályon* belül történik a leltárak készítése az ingatlanokról, a gépekről, berendezésekről és értékpapírokról, továbbá a beruházási előlegek egyeztetése az egyes partnercégekkel. A százezer forint feletti tárgyi eszközök lekönyvelése és negyedévenkénti értékcsökkentése is ebben a számlaosztályban történik.

A 2. számú számlaosztályban történik a raktárkészletek dokumentálása még abban az esetben is, ha nincs raktári nyilvántartás. Az adósok tartozásainak az adónemenként egyeztetése, mint az adó- és lakbérhátralékkal tartozók, csatorna érdekeltségi tartozások, a ki nem fizetett bér munkák stb. A tartozásoknál is értékvesztést kell elszámolni, viszont ha közben teljesül a befizetés, akkor késedelmi pótlékkal kell megfizetni. Az értékvesztésnek azért van jelentősége, mert a régi tartozásoknál kicsi a valószínűsége, hogy befizetésre kerülnek. Az egyeztetések egyúttal leltározást is jelentenek.

A 3. számú számlaosztályba a pénztárak és a költségvetési pénzforgalmi számlák sorolandók. Annyi pénztár van, ahány önkormányzat és költségvetési intézmény. A cigány kisebbségi önkormányzatoknak is külön pénztára van. A pénztárak rendszeres egyeztetése szükséges. Az egyes bankkártyákról sorszám szerinti nyilvántartást kell vezetni.

A költségvetési pénzforgalmi számlákról történnek az utalások, illetve ezekre érkeznek az állami támogatások, saját intézményi bevételek.

Az alapszámla a költségvetési elszámoló számla, mely további számlákra osztódik, mint az adóbeszedési számla, állami támogatások és a pályázati pénzek kezelésével kapcsolatos számlák. Ide tartoznak a közműtársulati lebonyolítási számlák és az átmenetileg a számlán lévő idegen pénzkészletek.

A hitelszámlák is fontos szerepet töltenek be az önkormányzatok működése közben. Közülük megemlíthendők a *beruházási hitelek*, melyek lehetnek az egész beruházást megelőlegező hitelek, ekkor a megítélt pályázati támogatás későbbi kifizetése a fedezet. Lehetnek továbbá önerő hitelek, amelyeket hosszabb távra vesznek fel a beruházók és részletekben fizetnek vissza. Az önerő hitelnél már ingatlan fedezet szükséges, mely ingatlanokra keretbiztosítéki jelzálogjogot jegyeztet be a bank.

A *működési célú hitelek* közül a *folyószámlahitel* bizonyos keretösszegig vehető fel, a működési kiadások finanszírozására. A *munkabér hitelt* viszont csak bérkifizetésre lehet igénybe venni és a következő állami támogatásból visszafizetésre kerül. Az állami támogatás általában a hónap utolsó, vagy a következő hónap első napján érkezik.

Még a 3. számú számlaosztálynál a függőkiadások egyeztetése és leltározása szükséges, hogy kinek, mikor és mennyi került kifizetésre. Ilyenek a munkabér előlegek vagy az elszámolásra kiadott pénzek, melyeket konkrét céllal maximum 30 napra lehet kiadni, vagy még esetleg későbbi járandóságok korábbi kifizetése.

A legutolsó a *4. számú számlaosztályban* van a tőke, a tőketartozás, a hosszúlejáratú kötelezettségek (hitelek), a rövidlejáratú hitelek és támogatási kölcsönök, rövid lejáratú kötelezettségek, például ha valaki többlet adót fizetett, vagy a még kifizetetlen számlák, a tartozások. Ebbe a számlaosztályba kell lekönyvelni a függő, kiegyenlítő bevételeket is, amelyek nem az önkormányzatra, vagy nem az adott évre vonatkoznak. Az évvárás ezzel fejeződik be, a szükséges egyeztetések megtörténtek.

Az évi költségvetéssel és annak teljesülésével kapcsolatos a *zárszámadás*, mely képet ad az éves vagyonváltozásról, a bevételek és a kiadások alakulásáról. A zárszámadást a következő év április 30-ig rendelettel fogadja el a képviselő-testület. Az anyagot elfogadás előtt meg kell küldeni egyeztetés céljából a Magyar Államkincstárnak. A zárszámadásban el kell számolni az állami támogatások felhasználásával is. A mérlegből kiderül, hogy növekvő vagy csökkenő volt-e a vagyonváltozás az adott évben. Az esteleges pénzmaradványról és annak felhasználásáról a zárszámadás rendelettel való elfogadásával együtt dönteni kell. Ilyen az utóbbi években csak nagyon ritkán fordult elő.

A pénzügyi igazgatás dolgozói a pályázatok elkészítésében, a nyertes pályázatok lebonyolításában és az elszámolásban is kiemelkedő szerepet töltenek be. Egyes pályázatokkal kapcsolatos beruházások sokáig elhúzódnak, folyamatos munkát adva ez által a dolgozóknak. A pályázati elszámolások után még évek múlva is utóellenőrzéseket tartanak az arra kijelölt szervek, hogy a fenntartási kötelezettségüknek eleget tesznek-e az önkormányzatok. Az utóellenőrzéskor a pénzügyi nyilvántartások meglétét, vezetését is ellenőrzik.

A közalkalmazottak vagy köztisztviselők szolgálati viszonyának keletkezésével, megszüntetésével járó feladatok is ide tartoznak, és a központi illetmény számfejtési rendszer (KIR3) keretében, az illetményváltozások és az átsorolások ügyintézése is.

A rendszeres adatszolgáltatásokat és statisztikai jelentéseket elsődlegesen a Magyar Államkincstár, a Statisztikai Hivatal és a kistérség felé kell megküldeni.

Az önkormányzatok intézményeivel folyamatos kapcsolattartás és egyeztetés szükséges a költségvetésük aktuális teljesüléséről, hatással kell lenni rájuk, hogy tervezett keretek között tudjanak maradni. A lehetőségekhez mérten kerülni kell a költségvetések évközben történő módosítását.

Az önkormányzatok vagyonával való gazdálkodás, a vagyon nyilvántartása és kezelése is a pénzügyi gazdálkodással van kapcsolatban. Azokat az önkormányzati tulajdonokat és a

vagyon értékű jogokat nevezzük önkormányzati vagyonnak, amelyek arra szolgálnak, hogy az önkormányzati célokat megvalósítsák, a kötelező feladatok ellátását biztosítsák. Az önkormányzati vagyon lehet ingatlan vagyon, ingó vagyon, vállalkozási vagyon, pénz és értékpapír. Az önkormányzati *ingatlan vagyon* lehet a lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek, a műemléki ingatlanok, a védett természeti területek, a földterületek, a vizek, vízfolyások, közcélú vízi létesítmények és a közüzemi vagyon is. Az ingó vagyon lehet különböző hivatali és intézményi berendezési tárgyak, gépjárművek, gépek szerszámok stb. A vállalkozási vagyon az esetleges saját vállalkozási vagyon, vagy a más vállalkozásban lévő tulajdoni hányad. A pénz és értékpapír az önkormányzatok számláján lévő pénzeszközök, betétek, részvények és váltók.

A vagyon származhat az államtól például törvény alapján, ha az önkormányzat vásárlás útján jutott hozzá, vagy átvett vagyonként ajándékba kapta, örökölte, cserélte.

Az önkormányzatok a saját vagyonukkal szabadon gazdálkodhatnak a törvények adta lehetőségek között. A vagyonukat eladhatják, megterhelhetik vagy vállalkozásba is vihetik. Minden esetben a képviselő-testület rendelkezik a vagyonnal, ezt a jogát nem ruházhatja át másra. A vagyon elsődlegesen a kötelező feladatok ellátására használható fel, az önként vállaltak csak ezután következhetnek, és ha még marad, azt felhasználhatják vállalkozásra. Nagyon fontos, hogy az önkormányzat saját felelősségére vállalkozhat, de az nem veszélyeztetheti a kötelező feladatok ellátását. A felelős, jól működő vagyonkezelés feltétele, hogy megbízható legyen a vagyonnyilvántartás, melynek a vezetését jogszabály írja elő.

Az önkormányzati vagyon a rendelkezési joga alapján törzsvagyonra és forgalomképes vagyonra osztható. A törzsvagyonnal csak korlátozottan vagy egyáltalán nem rendelkezhet az önkormányzat, mivel az a fennállását, működését biztosítja. A törzsvagyont elkülönítve kell nyilvántartani, az szolgálja a kötelező önkormányzati feladat- és hatáskörök ellátását és a közhatalom gyakorlását. A forgalomképtelen törzsvagyonhoz tartozó tulajdonok lehetnek, helyi közutak és azok műtárgyai, a közterek, a közparkok és további ingók és ingatlanok, melyeket a törvény vagy a helyi rendelet annak nyilvánít. A korlátozottan forgalomképesek a közművek, az egyes intézmények és középületek, a műemlékek, a köztemetők, a sportpályák, és amit a törvény vagy az önkormányzat még ide sorol.

Az ingatlanokkal kapcsolatosan a 147/1992. (XI.6.) Kormányrendelet kötelezővé tette az önkormányzatok tulajdonában lévő ingatlanokról a nyilvántartást és az adatszolgáltatást. A rendelet után készültek el az önkormányzatok ingatlanvagyon- kataszterei. A kataszteri nyilvántartás ugyan az építési igazgatáson történik, de a nyilvántartás vezetéséhez adatokat a pénzügyről is szükséges megadni. A legfontosabb ilyen adatok az évközi ingatlanokkal kapcsolatos változások, az eladások, a vételek, a beruházások költségeinek aktiválása.

Az önkormányzatok gazdálkodásában meghatározó szerepe van még a költségvetés mellett a ciklusonként elkészítendő *gazdasági programnak*. A gazdasági programot az önkormányzati választás utáni alakuló üléstől számított hat hónapon belül kell elfogadnia a képviselő-testületeknek. A program meghatározza a következő négy évre vonatkozó fejlesztési terveket, elképzeléseket. A tervezésnél figyelembe kell venni a várható anyagi lehetőségeket, ezért a mindenkori költségvetéssel is összhangban kell lennie. A jó gazdasági program részévé válik a hosszú távú fejlesztési koncepciónak. Ez sokszor nehézségekbe ütközik, ha a helyi választások után más irányú elképzeléseket határoz meg az aktuális képviselő-testület.

Az önkormányzati gazdálkodás biztonságáért a képviselő-testület, a szabályszerűségéért a polgármester, a jogszerűségéért pedig a jegyző a felelős. Az önkormányzatok gazdálkodásának folyamata történhet külső és belső ellenőrzéssel.

A *külső ellenőrzés* az *Állami Számvevőszék* részéről fordul elő, csak indokolt esetben ellenőriznek kis önkormányzatokat és csak a működés szabályszerűségét, törvényességét vizsgálják. Előfordult már, hogy névtelen bejelentésre kezdődött vizsgálat, de alaptalannak bizonyultak a vádak, mindent rendben találtak. Külső ellenőrzést a *Magyar Államkincstár* is végez az önkormányzatoknál. Olyan esetben, amikor a helyi önkormányzatnál az előző évben a kiadások meghaladták a 100 millió forintot és hitellel is rendelkeznek, *könyvvizsgáló* megbízása szükséges. A könyvvizsgáló a befektetett eszközöket, a készletállományt, a kötelezettségeket és követeléseket, a pénzeszközöket, a maradványt és az eredményt ellenőrzi, vizsgálja. Ha olyan tényt tapasztal, ami veszélyezteteti az önkormányzat vagyonának a helyzetét, abban az esetben köteles kérni a polgármestertől a képviselő-testület összehívását.

A *belső ellenőrzés* feladata, hogy segítse a költségvetésben tervezettek megvalósulását, a pénzügyi és a számviteli szabályok betartását, a vagyon védelmét és esetleges

hasznosítását. A belső ellenőr a képviselő-testületek által jóváhagyott szabályzat alapján van foglalkoztatva. Ma már a kistérségek által foglalkoztatott belső ellenőrök végzik el az egyes önkormányzatok gazdálkodásának az ellenőrzését.

Összegzés

A fentiekben a feladatkiírásnak megfelelően leírtam vázlatosan a magyar önkormányzat területi beosztását és jogszabályi háttérét. Részletesen bemutattam a balatonszentgyörgyi körjegyzőséghez tartozó településeket és önkormányzataikat. A jegyzővé válás feltételeit ismertettem, továbbá a jegyző, aljegyző, körjegyző és a főjegyző fogalmát és jogállását írtam le. A legvégén a balatonszentgyörgyi körjegyzőség egyes feladat- és hatásköreit csoportosítottam és mutattam be gyakorlati példákon keresztül.

A szakdolgozatban leírtakban a jelenlegi állapotot írtam le, de az önkormányzati rendszer átalakítása éppen a napjainkban folyik. Az új Alkotmány tervezetek egyeztetése van napirenden a Parlamentben, az elfogadása hamarosan várható. Az új Alkotmány elfogadása után, azzal összefüggésben további sarkalatos (kétharmados) törvények megalkotása várható. A jelenlegi kétszintű önkormányzati igazgatási rendszert háromszintűre tervezik bővíteni. A települési és a területi önkormányzatok közé még egy szintet, a járást kívánják bevezetni. Valószínűleg járási hivatalokat fognak létrehozni, melyek ellátják majd a jelenlegi jegyzőségek, körjegyzőségek helyett az államigazgatási feladatokat és hatásköröket, vagy azok jelentős részét. Mindenképpen szükséges lenne helyben is hagyni olyan egyszerűbb feladatokat, amelyek gyakrabban fordulhatnak elő, és így talán elkerülhető lenne a nagyszámú létszámleépítés, valamint a lakosságnak sem kellene minden kis problémával a városba utaznia. A jelenleg is működő kistérségi társulások is hasonló céllal jöttek létre és több hatáskört is gyakoroltak, illetve gyakorolnak most is. A fontosabbak, melyek nagyobb szakértelmet igényelnek, mint például az építési, a gyámügyi és a szabálysértési hatósági ügyek már évek óta mindenki meglelégedésére jól működnek a kistérségi szinten. A leendő járásoknak jó alapot nyújthatnak a mostani kistérségi lefedések, mert ezeket már megszokták az emberek, az önkormányzatok. A kistérségek kialakulásának kezdetén már egyszer megharcoltak az önkormányzatok a mostani térségi elosztásokért, ami ugyan nem jelenti azt, hogy mindenki elégedett is vele, de viszonylagosan elfogadott. Sok tologatás, kiválás, csatlakozás történt a települések között, hogy ki hová tartozzon és így alakult ki a jelenlegi állapot. Nálunk is történt változtatás, a korábbi fonyódi kistérségből – az állandó civakodások és viták miatt – a közelebbi marcali kistérséghez csatlakoztunk

Balatonmáriafürdővel, Balatonkeresztúrral és Balatonberénnyel együtt. Balatonszentgyörgy szemszögéből nézve mindenképpen ez volt a logikusabb választás, mivel a körjegyzőség többi települése már előzőleg is Marcalihoz tartozott.

Magyarországon nagyon sok települési önkormányzat működik kis lakosság számú településen, ilyenek a körjegyzőségünk települései is Balatonszentgyörgy kivételével. A választási törvény tavalyi módosításával a korábban megválasztható önkormányzati képviselők számát lényegesen csökkentették. Kevesebb lett a kisebbségi önkormányzatba választható tagok száma is. A kiadások csökkentése érdekében tovább lehetne egyszerűsíteni a választási rendszert. Ha megnézzük, például Tikos községben a képviselő-testületnek négy tagja van, a kisebbségi önkormányzat szintén négy főből áll. A kisebbségi önkormányzat vezetője, a települési önkormányzati választáson is indult és be is jutott, mint képviselő a testületbe. Ilyen kis településen sokkal jobban tudja a „nagy” testületben érvényesíteni a kisebbségi jogokat és képviselni az érdekeiket, mint a kisebbségi önkormányzaton keresztül. Ezért úgy gondolom, hogy esetleg az ezer fő alatti településeknél nem kellene külön kisebbségi önkormányzatot választani, hanem az önkormányzati választáson induló kisebbségi jelöltek közül, aki a legtöbb szavazatot kapta a bejutottak után, automatikusan bekerülhetne a képviselő-testületbe ötödikként, a száz fő alatti településeknél pedig harmadikként. Ettől függetlenül természetesen akár több kisebbségi induló is bekerülhet a képviselő-testületbe, ha a kellő szavazatot megkapják. A körjegyzőséghez három kisebbségi önkormányzat is tartozik, és látom, hogy érdemi munkát nem igazán tudnak végezni. Megerősíti ezen véleményemet a tikosi kisebbségi önkormányzat vezetője is, aki az erre vonatkozó tapasztalatait megosztotta velem. Egyébként hasonló tervezetek korábban már voltak, de nem lettek bevezetve. Ez azért is megfontolandó lenne, mert a magyarországi települések több mint felénél a lakosság száma nem éri el az ezret.

Az önkormányzati választások feltételeinek a megállapításánál, azt is meg kellene fontolni, hogy a polgármesteri tisztség betölthetősége végzettséghez legyen kötve. Itt is lehetne a lakosság számához igazítani az elvárásokat, de a legkisebb településen is legalább az érettségit szükségesnek tartanám, vagy esetleg még egy közigazgatási alapvizsga letételét is. Az önkormányzat gazdálkodásáért a polgármester felelős, és ha az összefüggéseket nem érti, komoly károkat tud okozni.

Igaz, hogy a jegyző a szakmai munkáért és a törvényességért is felelős, de nehéz annak ellent mondani, aki a munkáltatói jogokat gyakorolja felette, vagyis akitől a fizetését

kapja. A sajtóban jelentek meg olyan hírek is, hogy a jegyzők függőségének a megszüntetése érdekében állami alkalmazásba kerülnének, de ez sem biztos, hogy jó megoldás lenne, ha központilag lennének kihelyezve az egyes hivatalokba. Ez sértené az önkormányzatok önrendelkezési jogait és valószínűleg néhol komoly személyi ellentétet is kiváltana a vezetők között. Szerencsére a balatonszentgyörgyi körjegyzőségnél hasonló problémák nincsenek, és még plusz segítség a polgármestereknél a több ciklusban már megszerzett tapasztalat. Az új Alkotmány tervezetben az is szerepel, hogy az önkormányzatok csakis a fővárosi vagy a vármegyei kormányhivatalok hozzájárulásával vehetnek fel a jövőben meghatározott mérték feletti kölcsönt. Szintén meghatározott mértékű egyéb kötelezettségvállaláshoz is szükséges a felügyeleti szervek hozzájárulása, engedélye. Ezzel kívánják megakadályozni az egyes önkormányzatok eladósodását, ellehetetlenülését. Így megint sérülnek az önrendelkezési jogok, de viszont az „önkényes” adóssághalmozást remélhetőleg meg tudják akadályozni. Természetesen a hitel nélküli működésnek feltétele, hogy a kötelező feladatok ellátásához szükséges állami támogatást megkapják az önkormányzatok.

A rendszerváltás óta eltelt időben a körjegyzőség települései összekovácsolódtak, a korábbi ellentétek elsimultak, jó munka kapcsolatok alakultak ki közöttük. A jó kapcsolat fenntartásában nagy szerepe van a köztisztviselői csapat lojalitásának, semlegességének és türelmének. A Községi Közös Tanács idejében többször is elhangzott, hogy a kis falvakban nem készültek olyan fejlesztések, mint a nagyobbakban, mert nem figyeltek kellően rájuk a tanácstagok. Az önkormányzati rendszerben már minden település önállóan gazdálkodik a rendelkezésükre álló keretből, de most is az figyelhető meg, hogy a nagyobb fejlesztések szinte csak Balatonszentgyörgyön és esetleg Vörsön történnek. Tulajdonképpen az is elképzelhető lenne hosszútávon, hogy több községből álló önkormányzatok jöhetnének létre a jövőben is – igaz a kis települések jogainak a sérelmével – mint a tanácsrendszerben voltak, és az arányos fejlődés ugyanúgy folytatódhatna.

Az eddigiekben a polgármesterek több cikluson átívelő pályáját pozitívként említettem, ami végül is a megszerzett tapasztalat miatt igaz is. Ha a polgármester jól végzi a dolgát rendben is van, de nem minden esetben az érdemei miatt kerül újraválasztásra. A kis településeken egyes jelöltek olyan rokonsági, baráti és érdekeltségi háttérrel rendelkezhetnek, ami garantálhatja az örökös polgármesteri tisztséget számukra. Ehhez még hozzá párosulhat a képviselő-testületi tagok maratoni tisztsége is, hiszen már

ezen a szinten is zajlanak úgy választások, hogy a polgármester jelöltnek meg vannak a képviselő jelöltjei, és zömmel ők is jutnak be a testületbe. Az ilyen helyzeteket elkerülendő, és lehetőséget biztosítva másoknak is a községben, le lehetne szabályozni azt is, hogy hányszor lehessen újraválasztani a polgármestert. A három ciklust tartanám elfogadhatónak, és ez már egy szép pálya lehetne. Főleg, ha az új Alkotmány tervezet elfogadásra kerül, mely szerint a polgármestert is már öt évre választanák. A háromszori megválasztás után, ha a feltételek megfelelnek a törvényi előírásoknak, akár nyugdíjba is vonulhatna a polgármester.

Az önkormányzati rendszerben bármilyen változás is fog bekövetkezni, a jegyző személye, szakmai tudása, vezetői tapasztalata lesz a jövőben is a garancia arra, hogy az önkormányzatok és a hivataluk törvényesen, a jogszabályok betartásával működjenek.

Szeretném megköszönni a szakdolgozatom elkészítéséhez nyújtott segítséget dr. Kovács Miklós konzulens tanáromnak, illetve kollégáimnak, a Balatonszentgyörgyi Körjegyzőség dolgozóinak.

Irodalomjegyzék

Dr. Fábián Adrián, Dr. Rózsás Eszter 2010.: Közigazgatási jog – Különös rész, Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Pécs

Dr. Barabás Zoltán et al, 2010.: Közigazgatási Szakvizsga, Önkormányzati Közigazgatás (tankönyv), Kormányzati Személyügyi Szolgáltató és Közigazgatási Képzési Központ, Budapest, http://www.kszk.gov.hu/data/cms42739/_nkorm_nyzat_TK_2010.pdf

Dr. Kilényi Géza et al, 2011.: Közigazgatási Szakvizsga, Általános közigazgatási ismeretek, Nemzeti Közigazgatási Intézet, Budapest, http://www.kszk.gov.hu/data/cms42733/k_telez_tank_nyv_2011.pdf

Jogsabályok:

- 1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmánya
- 1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról
- 2004. évi CVII. törvény a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról
- 1992. évi XXIII. törvény a köztisztviselők jogállásáról
- 1992. évi XXII. törvény a Munka Törvénykönyvéről
- 1997. évi C. törvény a választási eljárásról
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakulásáról és védelméről
- 253/1997. (XII.20.) Kormányrendelet az országos településrendezési és építési követelményekről
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról
- 164/1995. XII.27.) számú Kormányrendelet a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről
- 1982. évi törvényerejű rendelet az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről
- 1990. évi C. törvény a helyi adókról
- 1991. évi LXXXII. törvény a gépjárműadóról

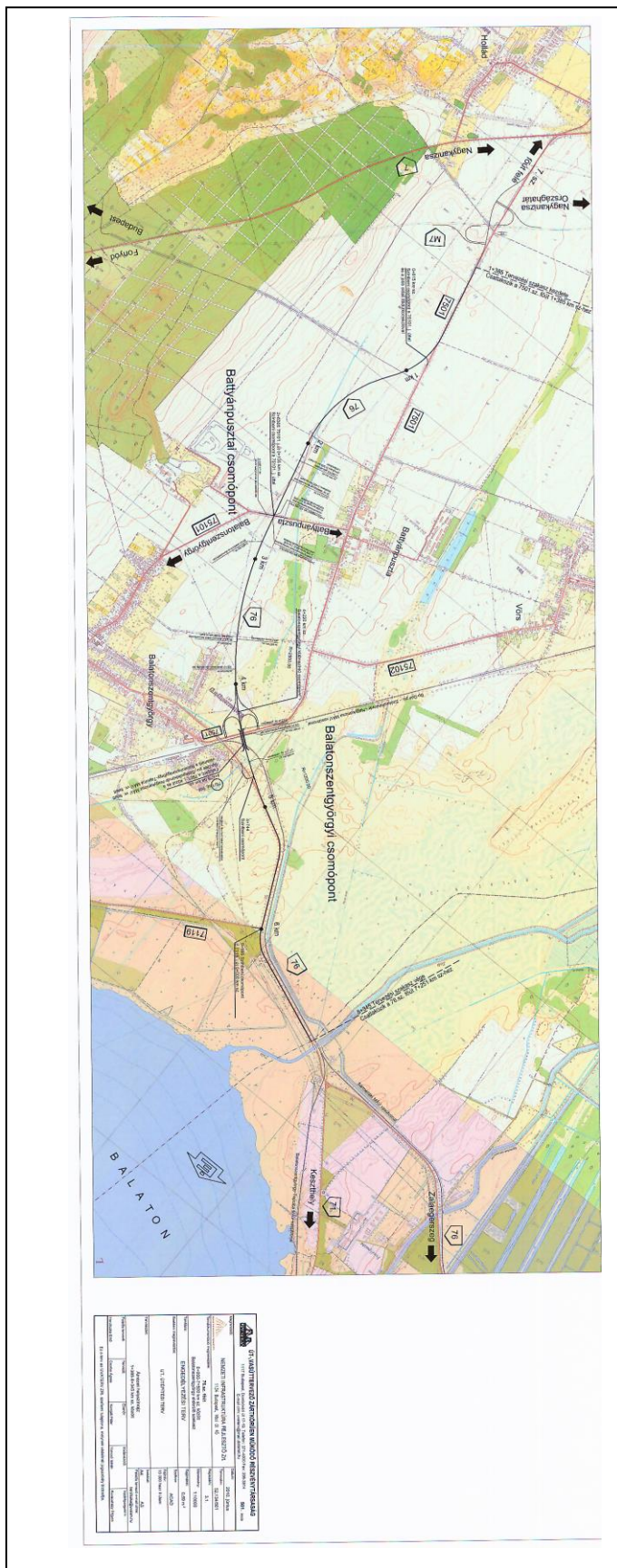
- 2003. évi LXXXIX. Törvény a környezetterhelési díjról
- 1994. évi LV. törvény a termőföldről
- 1996. évi LV. törvény a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról
- 164/2008. (XII.20.) számú FVM rendelet a veszettség elleni védekezés szabályairól
- 2000. évi C. törvény a számvitelről
- 249/2000. (XII.24.) számú Kormányrendelet az államháztartás szervezeti beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól
- 147/1992. (XI.6.) Kormányrendelet az önkormányzatok tulajdonában lévő ingatlanvagyon nyilvántartási és adatszolgáltatási rendjéről

A mellékletek jegyzéke:

1. **szerű melléklet:** A 76-os számú főút Balatonszentgyörgyöt elkerülő nyomvonalának az átnézeti helyszínrajza (Forrás: UVATERV, Budapest)
2. **szerű melléklet:** Balatonszentgyörgy község érvényben lévő településszerkezeti terve, a tervezett módosításokkal (Forrás: Stadler Építész Iroda, Kaposvár)
3. **szerű melléklet:** Balatonszentgyörgy község településrendezési tervének módosítása, külterület-szabályozási terv módosítása (Forrás: Környezetterv, Budapest)
4. **szerű melléklet:** Fényképek a településekről

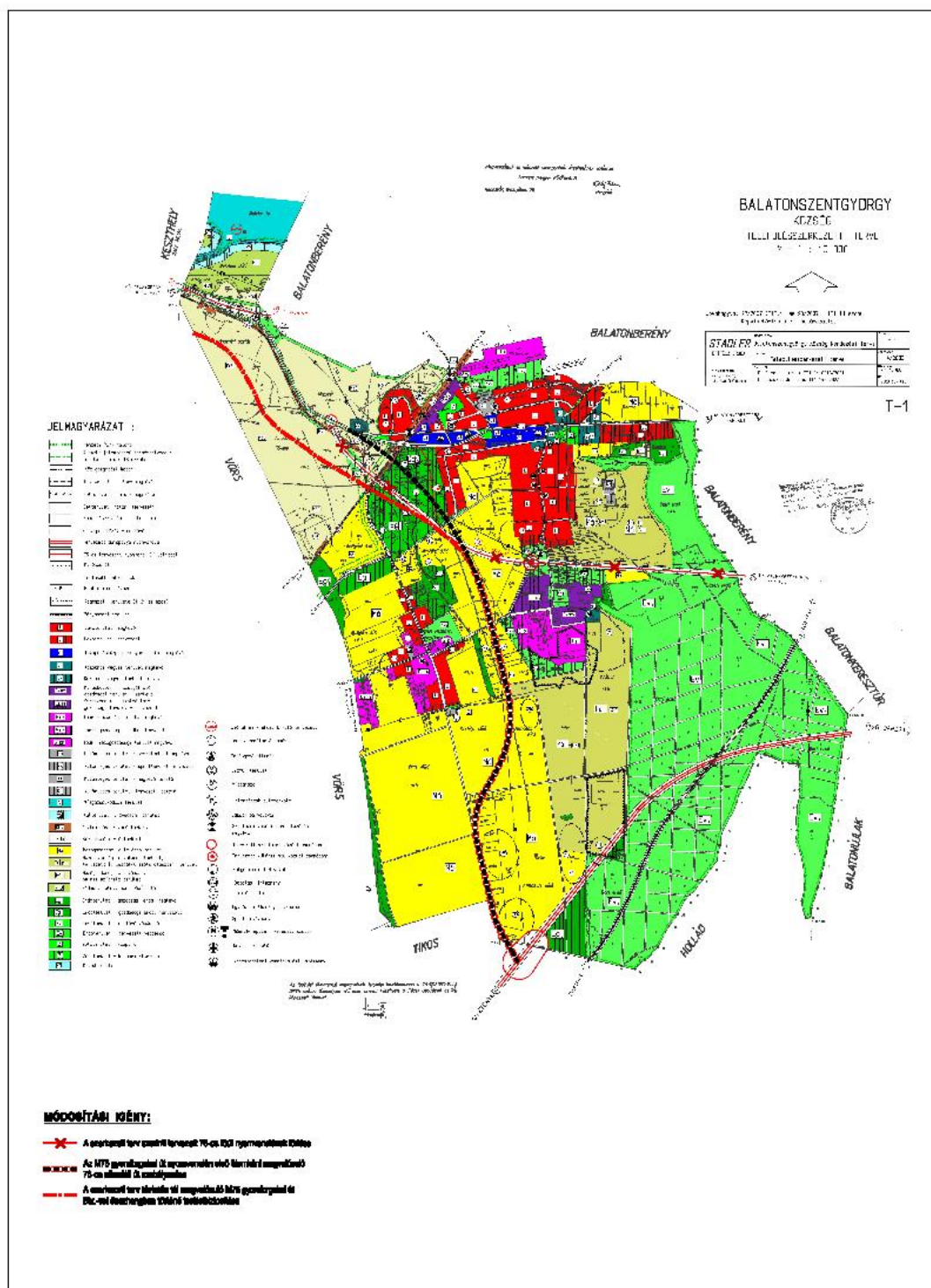
1.számú melléklet

A 76-os számú főútvonal
Balatonszentgyörgyöt elkerülő
nyomvonalának az átnézeti
helyszínrajza
(Forrás: UVATERV, Budapest)

2.számú melléklet:

Balatonszentgyörgy község érvényben lévő településszerkezeti terve, a tervezett módosításokkal (Forrás: Stadler Építész Iroda, Kaposvár)

Balatonszentgyörgy község településrendezési tervének módosítása, külterület-szabályozási terv módosítása (Forrás: Környezetterv, Budapest)

4. számú melléklet: Fényképek a településekről

1. ábra A Téglagyár iroda épülete (Forrás: Saját fotó)

2. ábra A Dél-Balaton Mg, Zrt. telephelye (Forrás: saját fotó)

3. ábra A Gulya Csárda épülete (Forrás: www.programturizmus.hu)

4. ábra A megújult Általános Iskola épülete (Forrás: saját fotó)

5. ábra Az óvoda épülete (Forrás: saját fotó)

6. ábra A Művelődési Ház (Forrás: saját fotó)

**7. ábra Az M7-es autópálya látképe a holládi csomópontból
(Forrás: saját fotó)**

8. ábra A vörösi Tűzoltó Múzeum (Forrás: saját fotó)

9. ábra A vörsi Tájház (Forrás: saját fotó)

10. ábra A vörsi Községháza (Forrás: saját fotó)

11. ábra A holládi Harangtorony
(Forrás: saját fotó)

12. ábra A tikosi Községháza
(Forrás: saját fotó)